

Ikrek kultúrtörténete és biológiája

Métneki Júlia PhD

PhD Kurzus

2016 február

Előadás témája

- Miért érdekesek az ikrek
- Hogyan ítélték meg az ikreket a múltban, babonák, mítoszok, legendák
- Ikrek a művészetekben
- Ikrek az irodalomban
- Híres ikrek

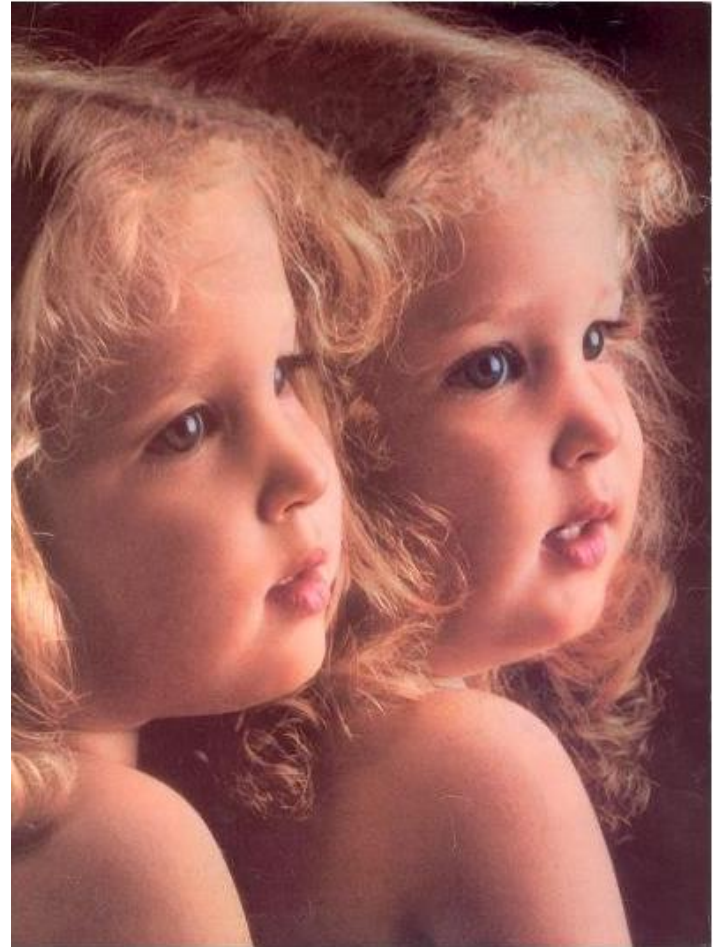
Fokozott érdeklődés okai

Ikrek születése ősidőktől - mai napig
rendkívüli esemény

➤ **Ikrek viszonylagos ritkasága**
ember – egymagzatúság (98% egyedül születik)

➤ **Egypetájúek csaknem
tökéletes azonossága –
meglepő - csodálkozás, ámulat**
minden ember egyedi, lehetőségek
törvényszerűségei alapján megismételhetetlen,
kivétel: egypetájú ikrek, genetikailag 100 %-ban
megegyeznek – két példány
Gedda hasonlat

Paradoxon: ők képviselik a másságot, ami
tulajdonképpen azonosság

Ikrek megítélése a múltban

Több ezer éve ősök nem tudták, miért születnek ikrek - misztikus csoda, emberfeletti jelenség - némely jelenség oka ma se teljesen tisztázott

Magyarázatot keresve különféle elképzelések:

sok logikus, legtöbb idegen, értelmetlen, irracionális, nevetséges

Keletkezésükkel kapcsolatos legrégebbi elgondolások

Babonák, hiedelmek, mondák, vallási rítusok világában

ókori fejlett kultúrájú civilizáció – mai természeti népeknél

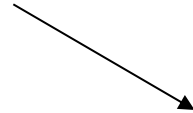

- egyetemesek, a világon mindenütt fellelhetők
- egymástól független, földrajzilag távolálló kultúrák között, akár más-más kontinensen hasonló elképzelések
- földrajzilag közel élő népek között eltérő elképzelések (folyó vagy hegy 2 oldala)
- ikrekhez való hozzáállás megváltozott: ellenséges magatartás → pozitív

Bizonyíték - az ikerkultusz az ember legkorábbi mágikus hiedelme

Ikreket szinte minden kultúrában különleges lényként kezelték,
születésük soha nem volt közömbös

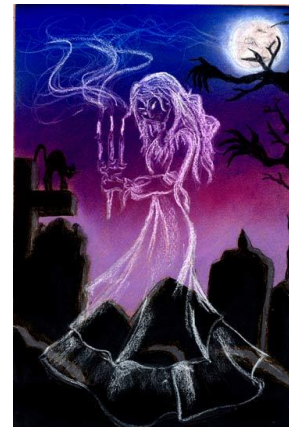
szélsőséges reakciókat váltott ki

szörnyű rémület, rettegés
(gonosz szellemek)
megölték, kiközösítették, száműzték

rendkívüli öröm, tisztelet, rajongás
(jó szellemek)
bálványként imádták

Negatív viszonyulás

Legkevésbé civilizált népek

Különböző magyarázatok – ellenszenv,
félelem, gyűlölet oka

- Ikerszülés szokatlan, ritka
- Félelem: szülésnél sok komplikáció fordult elő, egyik vagy mindkettő meghalt, vagy nem érte meg az egy éves kort, az anyai halálozás aránya is igen magas volt a középkorig
- Ellenérzés: cipelésük, táplálásuk, szoptatás, felnevelésük sok nehézséggel, fáradtsággal járt – családot, közösséget is megterheli, pl. nomád, vándorló népek – mindkettőt vagy egyiket megölték
fiú-leány – fiú hasznosabb, fiú nagyobb áldozat az isteneknek (Zambézia déli törzsei)
azonos nemű – elsőszülött, erősebb maradhatott életben

Negatív viszonyulás II.

- Torzszülöttnek, átoknak tekintették
- Félelem: ikek veszedelmet okozhatnak, bajt hozhatnak a közösségre (Dél-Zambézia törzsei)
- pl. katasztrófát jelezhetnek – elpusztították őket (afrikai törzsek): bozótba dobták, vízre tették, vallási rituális szertartásokban feláldozták gonosz szellemeknek – bajelhárítást feltételezve

Egy Nilus-i felfedező közlése 1912-ben az újságjában: Nguru-ban a folyóba vetettek egy ikerpárt a születésük után, félve, hogy árvízt, szárazságot és éhséget okoznak.

Negatív viszonyulás III.

- Anyát vádolták (középkor)
boszorkány, az ördöggel folytatott viszonyt, erkölcstelenséget követett el Isten büntetése
Kiközösítették, kunyhóba zárták, kereplő (K-Afrika), száműzték – a gonosz ártó hatás ne fertőzze a környezetet
- Anyát több utódot kölykező állat (szégyen)
számos népi elbeszélés és illusztráció maradt fenn, hogy asszonyok állatokat hoztak világra

nemesi családok – titkolták, másodikat udvari szolgának adták

Negatív viszonyulás IV.

Kettős apaság

ikerszülés - kettős apaság következménye; anya erkölcstelen, romlott, házasságtörést követett el. Egy gyermek - egy apa, a másik nemzője egy másik férfi, de lehet démon, állat, csillag, Isten (pl. Zeus)

Ósi Japán – elsőszülött törvényes gyerek, másodikat megtagadták, nevet se kapott

Különnemű ikrek

- Már a méhen belül vérfertőzés: indiai népek szimbolikus házasságkötési szertartást végezve feláldozták őket
- Bali – 42 napra elkülönítették a családot, hogy megtisztuljanak
  - köznép körében büntették
  - uralkodó osztálynál érdem régi legenda – felnőve összeházasodtak, kiváló uralkodók lettek – különmemű ikreik születtek 7 generáción keresztül

Ikrekkel szembeni félelem megnyilvánulásai

- Ibo törzs
  - ikreket világra hozni: 5 főbűn egyike, ikrek megfertőznek mindent (anyjukat, kunyhót)
  - a falú lakói megtisztító szertartásokat végeztek
  - rituális esküvőkön imádkoztak: a házaspár házáat egyenként töltsék meg a gyermekek
- Kelet-Afrika –
ikreket világra hozni = halálbüntetés
„Legyél ikrek anyja” – legszörnyűbb átok - jobb kéz két ujj felmutatása
- Dél-Rodézia – ikrek száműzése anyával - iker-szigetek, ikervárosok (átok ne terjedjen a törzsre)
máskor az anyának megkegyelmezték - árvaház elhagyott iker-gyermekek számára

Ikrek apjának büntetése

Kisebb büntetés az anyáknál

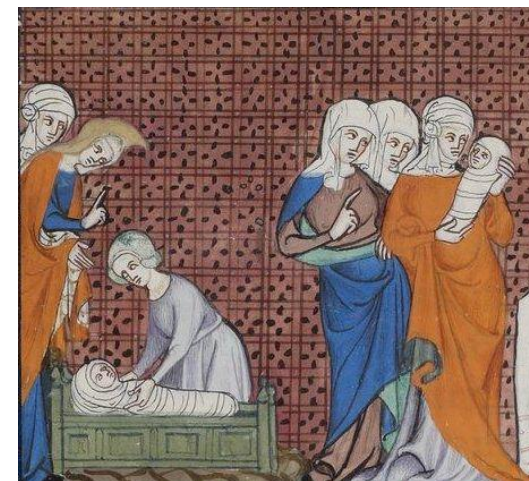
- É-amerikai indiánok – nem szabad húst és halat enni egy ideig
- Perú – tartózkodni kell a só, bors, szexuális élettől hat hónapig
- Hottentották – ikreket nemző apák egyik heréjét eltávolították

Magyar népi hitvilág

Ikerszülés oka – egész Európában

- Anya gyakran evett páros (összetapadt) gyümölcsöt (meggy, cseresznye, szilva, összenőtt burgonya)
- Terhessége alatt két szerszámot vitt a vállán (gereblyét, ásót)
- Középkor – ikerszülés a romlott, erkölcstelen életmód velejárója
  - a férj megcsalta feleségét
  - a normálistól eltérően viselkedett vele
  - az anya paráználkodott
  - pap nélkül esküdtek
  - menses vagy terhesség alatt élt szexuális életet

Pozitív viszonyulás

Jólét, termékenység, bőség szimbólumai

tisztelték, szeretettel gondozták

- K-Afrika - jelenlétük növeli a föld termékenységét magvak elvetése, aratás a jelenlétükben
- N-Britannia – század elején, termékenységgel kapcsolatos hiedelmek, lakodalomban vendégek jó szerencsét, bőséges gyermekáldást hoznak,
- Érkezésüket szeretettel fogadták, szülőket tisztelték (Yoruba, Fons, Dogon és más etnikai afrikai törzsek Guinea, Nigéria, Kongó) speciális ételek készítése, adományok, apa utazása – sok jószág, ajándékok szertartások, dalok éneklése a tiszteletükre, női egyenjogúság – anya akarata parancs
- Varázslókat, kuruzslókat jósokat tiszteltek bennük

Apák szerepe

Ikrek apjának megítélése - sokkal pozitívabb

- Gyermek születése az apa férfiasságnak bizonyítékát jelenti, ikrek esetén ez a büszkeség fokozott.
- Arisztotelesz azt feltételezte, hogy az ikreket nemző férfiaknál az egy aktus során kibocsájtott spermiumok mennyisége meghaladja az átlagot
- Népi hit - honnan ered ez a bőség: a sokat utazó férfiak hosszú absztinencia után hazatérve egy csapásra több gyereket nemzenek
- Arisztotelesz: felveti a lehetőséget, hogy a különböző nemű ikrek fogamzása más-más minőségű spermium által történik, „a nedvesebb és gyengébb” lányt, a „vastagabb és erősebb fiút eredményez

Hiedelmek – ikrek eredete

Közép Afrikai néphit

- Minden embernek van egy szellem teste (so-te), amely egész életén át kíséri.
- Ikrek esetén ez a szellem test materializálódott, így a gyermek megkettőződött.

Himba ikrek (Eaglella)

Kaokoveld, Namibia, 2006.

Állatvilággal való kapcsolat

Fogantatásuk az állatvilággal
kapcsolatos (kígyó, gyík, madár)

Ikreket különleges kapcsolat fűzi
bizonyos állatokhoz, un.
totemállatok – majom, lazac,
farkas, madarak (piros tollúak
pl. vihardmadár)

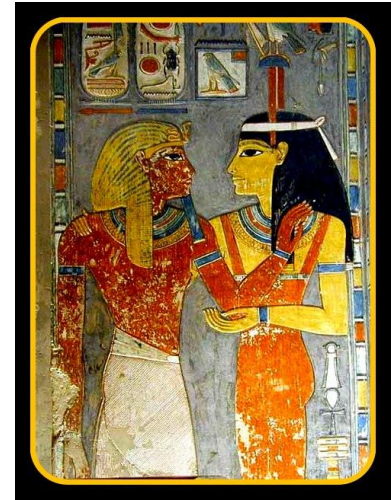
- jó szerencsét hoznak a vadászoknak és halászoknak, ha zsákmányul ejtik
- az élőlények húsból tilos enni (edényből se, amelyben főzték)

Ikrek tulajdonságai

Természetfeletti erővel bírnak,
természeti elemekre nagy hatás

- Hatalmuk van az időjárás felett – eső, jó idő, vihar előidézése (Shu és Tefnut egyiptomi iker-istenek)
- Ny-D-Afrika - ikrek az okai a szárazságnak, áradásnak, katasztrófák okozta éhínségnek
- É-Amerika indiánok – ikrek felelősek az éghajlati változásokért
  - Mohawei indiánok ikrek az égből jönnek, mennydörgés, villámlás, eső kíséretében
  - Tsimshianok imádsága a vihar enyhüléséért: „nyugodj le ikrek lélegzete”
  - Dél-amerikai indiánok – időjárás ikrek egészségi állapotától, kedvétől függ: jó-enyhe; rossz, fejfájás - vihar (időjárás előrejelzés)

Ikrek – halállal kapcsolatos hiedelmek

- Ikrek egyike ritkán éli túl a másik halálát, ha mégis, a túlélő kivételesen erős lesz, mindkettő életerejével + gyógyító erővel rendelkezik
- Ikreknek hatalmában áll halált okozni
  - Yoruba régebben – ikrek megölhetik az azonos nemű szülőt, sőt egymást is, ha felnőnek
  - Nauer törzs (Nilus) ikrek az ellentétes nemű szülőt ölik meg. Fiú-lány iker esetén a szülők életben maradhattak, azonos nemű gyermek pártfogolta
  - Felső-Kongó – egyik iker halálának oka – másik a maga ura akart lenni és a testvére halálát kívánta
  - Angola – ikreket halálos betegség esetén semmilyen gyógyításban nem részesítették – Istenek alkották, nekik kell megölni vagy meggyógyítani
  - Along törzs – azért ölték meg az ikreket, egyik iker megérzi messziről is a másik fájdalmát, kétszeres fájdalommal jár

https://www.google.com/search?q=afrika+ikrek+ap%C3%A1val&rlz=1C1OPRB_enHU587HU587&espv=2&biw=1280&bih=685&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjruNqGx7XKAhWIZCwKHQv-ArMQ_AUIBigB#tbm=isch&q=african+tribe+people+twins&imgcr=8Ah6BaXPoPqOOM%3A

Népszokás – azonos bánásmód

Sok népcsoport hite – ikrek – teljesen azonos bánásmód – egyforma étel-ital, egyforma ruházat, egyforma ajándék

- elvárás – egyszerre sírjanak, nevéssenek
- büntetés – együtt sújtotta bűnöst és ártatlan
- Házassági szertartások
  - Angola - mindkét lány ugyanavval a férfival
  - Bali, Batu, egyes Japán, Fülöp szigetek – különböző nemű ikrek házasságát elvárták vagy látszatházasság az igazi előtt (ellenkező nemű ikrek ruhájában)
- Temetési szertartás – halott iker öltöztetése ugyanolyan a ruhába, nyaklánc, karkötő, étel, amit a másik fogyasztott

South African Twin - Sisters
Marry The Same Man

<http://www.inquisitr.com/1841021/double-valentines-day-as-identical-twin-sisters-marry-same-man/>

Yoruba (Fon, Dogon) népszokás

Század elejétől - lelkes fogadtatás, ikrek áldást jelentenek

Iker isten (Ere Ibeji) templom, házi oltárokra iker-szobrokat tettek, asszonyok iker-amulettek hordtak a testükön

Ikrek figuráját fából kifaragják, amit a szülőknek gondozni kell, máskülönben a jó szerencse, amit a csoportra hoznak szerencsétlenségbe csap át

Hiedelem: ikrek csak egy lelke van

- ha az egyik meghal, szobrocskáját tekintették a megtestesítőjének
- nem szabad elválasztani az elhunyt ikertől
- túlélő saját magán hordja derekán, nyakán, vagy speciális helyre teszi a házban

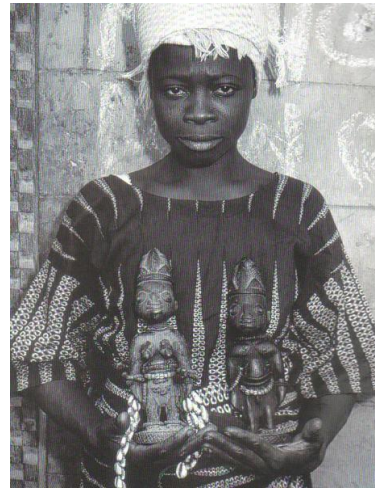
társaság a túlélőnek, menedék a meghalt szellemének

Anya (később a testvér) feladata, hogy gondozza: olajozás, öltöztetés, szimbolikus etetés élete végéig

Ikrek elpusztíthatatlan kötéssel kapcsolódnak egymáshoz, megőrzik a spirituális egységet

Ibeji - figurák neve

Ibi=született éji=2

Asszony elhunyt ikrei szobrocskáival

Selia Alaka, Ikoyi, Ogbomoso.

Deborah Stokes (1980)

ibeji szobrocskák

1978-ban elhunyt ikerlányok

Roseline et Rosie emlékére,

Lambert Correa, 2004

Helyettesítő iker-bábuk

Férfi-nő ikrek az elhunyt iker fivéreik szobrocskáival.

Venavi, 2009, Kpalimé, Togo.

Iker-ceremónia (Pierre Verger)

Cotonou vidéke, Dahomey (Bénin)
1948.

Ikreket szimbolizáló bábuk

iker-ceremónia
(Folly Koumouganh)
Dél-nyugat Togo, 2005,
magángyűjtemény

Elsőszülöttség kérdése

Melyik ikergyermek az idősebb?

nem egységes megítélés

- Yorubák: első gyermek körülnézni jött a világra, hogy hírül adja az idősebb testvére érkezését
- Igala törzs (felső-Nigéria): idősebb azért maradt hátra, hogy tudassa felsőbbrendűségét
- Japán – másodszülött az idősebb (mai vélekedés is) busz hasonlat

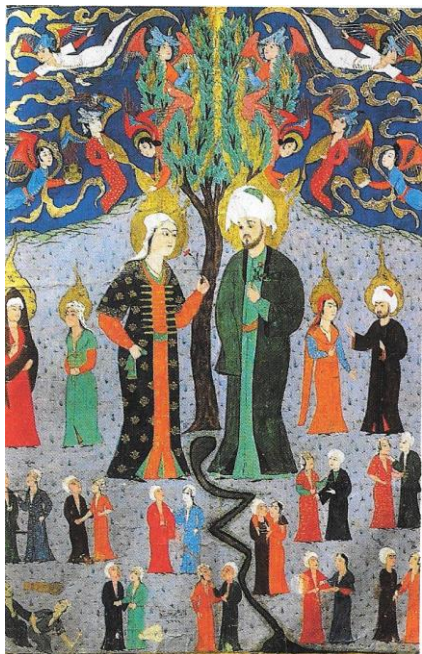
Ikrek névadása afrikai törzsekben

Sok afrikai törzs - meghatározott nevet adtak ikreknek

- Yoruba – 1. iker: Taiwo; 2. iker: Kehinde; 3. iker v. gyerek: Idowu; 4-5. Alalba – Idogbe; speciális tulajdonságok Idowu=akaratos
- É-Nigéria – 1. iker: Hassan; 2, iker: Hussein;
- Dahomey: 1. iker: Dosu; 2, iker Dosavi; 3. iker: Donyo
- Közép-Nyugat Nigéria – 1. iker: Odion és Akhere
- Bantu . Fiú ikrek: Aburi és Norbese, lány ikrek Abuda és Tandabo
- Afrika más részein: Ochin és Omo, Tali és Bali, Buth és Duoth

Ikrek a világ eredetének legendáiban

Számos mitológiai történet – ikrek kozmikus eredetűek, vérfertőzést követtek el és ősi párokban ujjászületnek.

Török miniatura 1583

Ádám és Éva életfája, az ősi párt 13 ikerpár veszi körül őket

Kelet-afrikai Dogon néptörzs – XX. szd. közepéig megőrizték a kultúrájukat

- A törzs eredete: ősök valamennyien ikrek voltak - nyolc vegyes ikerpár. Az ő gyermekeik már egyesével születtek

- csak a kettős születés tökéletes

- rítus: minden újszülöttnak meg kell érintenie a földet mind a négy végtagjával, hogy átítatódjanak az ellenkező nemű ikerestvér lelkével, amelyet az árnyékuk rajzolt a földre

Ikrek a bibliában és a mitológiában

Bibliai, mitológiai írások bővelkednek az iker-történetekben, amelyek között sok a hasonlóság

- **ikrek ellentétes jelleme és tulajdonságai** (jó - rossz, világos – sötét hajú/bőrű, szőrös – sima arcú, nyugodt – lobbanékony, otthon ül – kalandot kereső) (Jákob és Ézsau)

- **gyűlölet, veszekedés, rivalizálás, ikrek közötti küzdelem**, sokszor halálos ellenségek (erősebb diadalmaskodik (főleg, ha Isten az apja), gyengébb győz csalafintasággal) (Jákob és Ézsau)

- **ikrek születés előtti harca, anyaméhben való torzsalkodása** (elsőszülöttségért: családfői vagyon és utódlási jog öröklése, életben maradás feltétele) (Perecz és Szeráh)

- felnőtt korban **elsőszülöttségi jogért való harc**, annak eltulajdonítása (Jákob és Ézsau)

- **ellentétes nemű ikrek** közötti szexuális kapcsolat, **vérfertőzés**, méhen belül vagy felnőtt korban

Ikrek a mitológiában

- **nagyfokú szeretet, elválaszthatatlanság**
jelképei (Castor és Pollux)

- **városalapítók** (Romulus -Róma, Remus
fia, Senius - Siena, Amphion – Téba)

- **kettős apaság** egyik gyerek apja földi,
halandó férfi, másik iker nemzője
természetfeletti lény, állat vagy Isten,
halhatatlan (Zeusz: Castor és Pollux)

- ókori népek **istenei ikrek** között sok ikerpár

- **szentek, gyógyítók** ikrek (Kozma és
Damján)

- **kuruzslók, varázslók, jósok**

- **asztrológia, csillagok** (Gemini-csillagkép)

Joseph Nollekens

Castor and Pollux, 1767,
Victoria and Albert Museum.

Biblia – Jákob és Ézsau

Genesis: Teremtés

- legnevezetesebb rivális ikerpár
- anyjuk: Rebeka 60 éves: tapasztalat – idősebb anya gyakoribb ikerszülés
- külsőleg különbözök: É: szőrös, vöröses J: sima bőrű, barna
- tulajdonságaik eltérők: É – vadászat, mezei ember, J szelídebb, otthon ülő

Méhen belül is veszekedtek

(Jákob Ézsau sarkát megfogva próbálta visszatartani, sikertelenül)

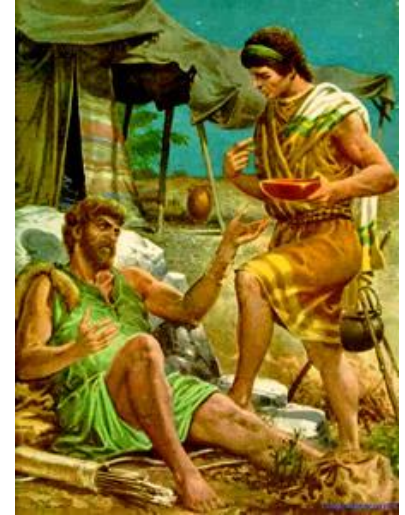
Felnőtt korban örökös viszály

Ézsau – éhsége csillapítására - eladta Jákobnak elsőszülöttségét egy tál lencséért

Apjuk halála előtt

Jákob - anyja közreműködésével (kecskebőr, É. ruhája) – csellel megszerezte Izsák áldását, elsőszülöttségi jog Ézsaut illetve volna meg.

Ézsau többször majdnem kioltotta testvére életét

Govert Flinck: Izsák megáldja Jákobot, 1638-39. Amszterdam

Ikrek születés előtt harca

➤Biblia. Mózes 1. könyve. Teremtés.38.rész. 28. bekezdés.

Thámár – titkolva kilétét, apósától esett teherbe – ikrek, Percz és Szeráh „birkóztak” a méhben az elsőszülöttségért. Bába „veres fonalat” kötött Szeráh kezére, ami előesett a szülőcsatornában. Mikor világra jöttek, a fonal a másodiknak megszülető gyereken volt (helyet cseréltek).

➤Perzsa mitosz: Ormuzd és Ahriman (gonosz szellem-gyerek, fiatalabb). Születésük előtt meghallotta apja hangját: elsőszülött örökli a királyságát. Megküzdött a testvérel, előbb jött a világra, megszerezte az örökséget testvére elől.

➤É-Amerikai indiánok mitosza: Justkeha (jó) és Tarviskara (gonosz jellem) anyaméhben veszekedtek, későbbiekben is.

➤Görög mitológia: Proitusz és Akrisiosz – küzdelem az anyaméhben, fiatalabb legyőzte az idősebbet, előbb jött világra

Iker-Istenek

Ókori népek Istenei: sok ikerpár

Isis-Osiris:
Egyiptom

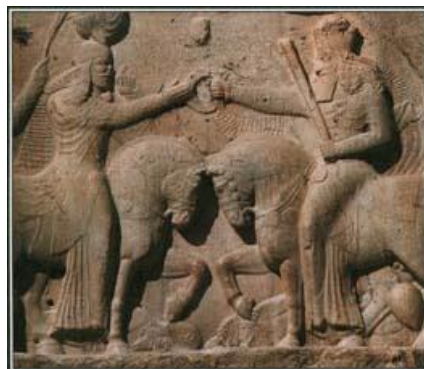
Janus-Jana: Italia

Yama-Yami: India

Orisha és Ibeji:
Yoruba

Ahura Mazda (Ormuzd) és Angra Mainyu (Ahriman),
Perzsia

Kínai teo vallás:

Hohoörslön ikrek egység
és összhang képviselői

Ikrek az Istenek gyermekei között – Görög mitológia

Kasztor és Pollux

Zeusz hattyú képében csábította le Lédát,
iker-tojások - kettős apaság

- Pollux és Helene (Zeusz)
  - Kasztor és Kluteimnesztra (Tündereász)
- Dioszkurosz-ként ismertek: hatalmuk a szél és hullámok felett, tengerészek őrzői
- Harc egy másik görög ikerpárral – Kasztor halálosan megsebesült, Pollux kérte a halhatatlanság megosztását Zeusztól, együtt maradtak – 1 nap a földön, egy nap az alvilágban
  - Égbolton Gemini csillagképet róluk nevezték el – szeretet és elválaszthatatlanság jelképei

Zeusz további gyermekei

Zeusz több földi kalandjából születtek ikrek

- Antiopétól Zethos és Amphion földi apjuk Epopeus – belehalt felesége házasságtörésébe. Halála előtt megbízta testvérét, ölje meg az ikreket és anyjukat.

Felvitték egy hegycsúcsra, egy pásztor megtalálta, felnevelte az ikreket. Anyjuk megtalálta őket, akit tévedésből majdnem megöltek őt apjuk testvérének felesége, Dirke parancsára. Megtudva az igazságot, Dirkét egy bika szarvára kötözve végezték ki.

Amphion alapította Téba városát (ikerváros)

- Létótól - Apollo (férfiszépség) és Diana (vadászat szűz istennője)
- Alkménétől – Héraklész=Herkules (Zeusz) és Iphiklész (földi apa Amphitrüón, mykéniai király)

A Farneszi Bika. Archeológiai múzeum. Nápoly.

Apollo and Diana, Róma.

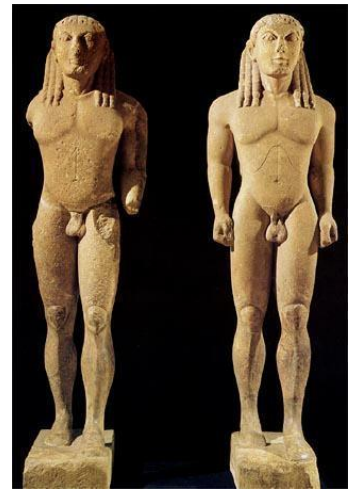
Kleobis és Biton

Görög mitológia iker-hősei

(Legenda leírása: Hérodotosz, Történetek. I. könyv, 31 fejezet).

Héra (Cydippe) papnő iker fiai, Argoszbán éltek.

- A nép minden évben ünnepséget rendezett a városban Héra tiszteletére. Egy nap az ökrök, akik a kocsin vitték, vidéken voltak és nem érkeztek meg időben a ceremóniára.
- A fiúk, hogy anyjuk el ne késsen, saját maguk húzták el anyjuk szekerét, és vitték a templomhoz.
- Cydippe arra kérte az istennőt, hogy fiai gyermeki nagylelkűségét örök álommal jutalmazza.
- Amikor Héra kilépett a templomból, egymás karjaiban, mély álomban találta őket.
- Az argosziak tiszteletük jeléül szobrot emeltek nekik.

Kleobis és Biton Kr. előtt 580.
Delphi múzeum

Márvány szarkofág Kr.u. 160.
Legato Giovanni Grimaldi
Velece, National Archaeological Museum

Istenek gyermekei – római legenda

Római mitológia - Romulus és Remus
legendája

Mars (háború) isten és Rhea Szilvia
hercegnő (Vesta szűz) iker-fiai.

- Nagypjuk testvére börtönbe záratta unokahúgát és elrendelte, hogy öljék meg az ikreket.
- A szolga felajánlotta, hogy megöli őket, egy bölcsőbe tette a Tiberisz folyó partjára, ami azonban megáradt és a Palatinus dombra sodorta
- Egy nőstény farkas szoptatta őket
- Faustulus pásztor megtalálta, hazavitte és felnevelte őket. A pásztorok vezérei lettek.

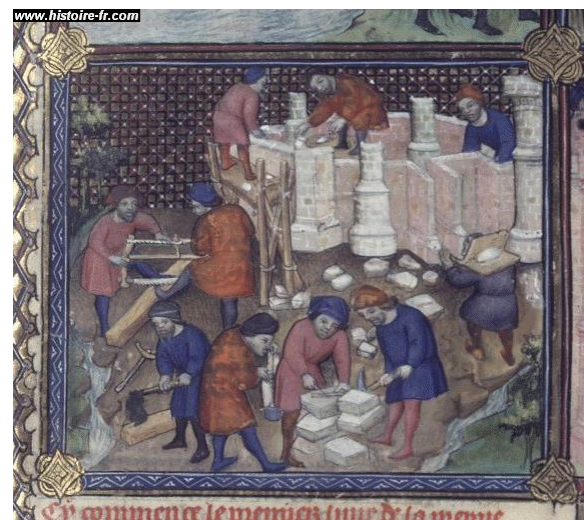
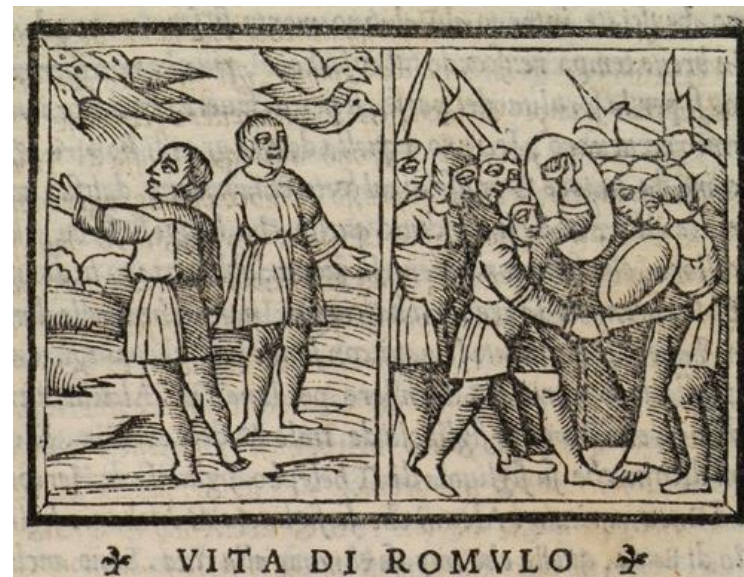

Romulus, a városalapító

Romulus alapította Rómát. Romulus megölte Remust.

Különböző verzió, hogyan történt

- egy vita és verekedés során ölte meg, melyiküket támogatják az istenek, hogy várost alapítson: ki adja a nevét, hol legyen a város helye. A madarak reptéből megállapították, hogy a hatalmat Romulus kapja. Ebbe belenyugodtak. De Rémusz gúnyolódni kezdett, ezért Romulusz azonnal leszúrta.
- egy katona ölte meg lapáttal a város építése felett gúnyolódó Remust.
  - Romulus azt mondta a katonáinak, hogy aki lebecsüli a falukat, azt akasszák fel. Remus – aki ezt nem tudta - azt mondta, „ez a kicsinyke fal védene meg minket az ellenségtől?” Emiatt Remust kivégezték, és Romulus lett Róma első királya.
- Sienát Remus fia, Senius alapította

Gyógyító hatalmú ikrek

- Indiai-hindú mitológia - Ashwin ikrek
  - Gyengékről és elnyomottakról is gondoskodnak. Napfelkeltekor és naplementekor tűnnek fel arany szekéren, elhárítják a betegséget, ájurvédikus orvoslást gyakorolnak. Gyakran emberi testtel és lófejjel ábrázolják őket
- Perzsa Acpin ikrek - nyomorékok megmentői
- Görög Apollón és Artemisz (gyógyító és betegséget okozó)
  - Apollon a pestis istene is, és gyakran tisztelték benne a patkányok és sáskák pusztítóját.
  - Néha a halál isteneként is feltűnik, hiszen ijából olyan nyilakat lőtt ki, amelyek pestist és dögvészt hoztak a vidékre.
  - Mégis ő a gyógyítás istene is, aki megtisztította a bűnös lelkeket, ha arra érdemesnek találta az illetőt.
  - Artemisz a Hold és a vadászat szűz istennője, védelmezi a nőket és a gyermekeket. Egy nappal előbb született a testvérénél és segítette őt világra hozni – szülő nők segítője. Nyilai rettenetes járványokat is kilőttek, pl. veszettséget, leprát és köszvényt. Gyógyítottak, de betegséggel sújtottak is (rángógörcsöt okoztak)

Ashwin ikrek

Apollon and Artemis. Attic vörös-alakos csésze Kr.e. 470 Louvre. Párizs

Iker szentek - Szent Kozma és Damján

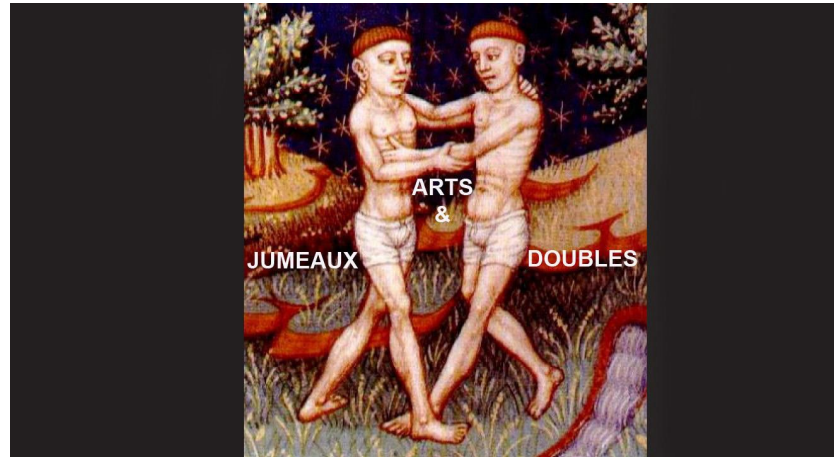
Arab félszigeten éltek, III. szd.-ban (287 körül), szentté avatott ókeresztény vértanúk, orvosok voltak. Orvosok és gyógyszerészek védőszentjei (fogorvosok, borbélyok, állatorvosok).

48 feljegyzés szól nekik tulajdonított csodás gyógyulásokról a VI. és XIV. szd. között. Tiszteletükre számos templom épült

- Kis-Ázsiában folytattak orvosi gyakorlatot. Igen buzgó keresztények voltak.
- Orvosi szolgálatukért nem fogadtak el pénzt, nemcsak orvosai, hanem apostolai is lettek a városnak.
- Legendájuk szerint egy súlyosan elfekélyesedett lábú etiópot, akiről már mindenki lemondott, az imádság erejével meggyógyítottak.
- Diocletianus római császár által elrendelt 303-as keresztényüldözés alkalmával szenvedtek vértanúhalált, keresztre feszítették.
- Tiszteletükre emelt templomba betegek ezrei zarándokoltak el gyógyulást keresve.
- Amikor Párizsban 1260-ban megalakult a sebészek első kollégiuma, őket választotta védőszentül, azóta az orvosok és sebészek védőszentjeiként tisztelik őket.

Ikrek a művészetben

Bibliai, mitológiai témák

Ikrek Kr. előtti időkből származó alkotások

Caananite termékenység istennője megszülni készül az ikreket, amelyek még a méhében vannak, de a mellébe kapaszkodnak.

Ő képviseli Aserát, aki a legendák szerint iker isteneket (Shahar és Shalem) szült. A figura valószínűleg egy amulett és ikreket szülő nő számára készült

Kr.e.XIII. század cserép, Revadim , Izraeli múzeum

Magna Mater istennő szobra.

Az ikreket szoptató anya a termékenység szimbóluma

(Kr. e. VI. század közepe, Megara Hyblaea temetőjéből) Syracuse.

Középkori építészeti emlékek, domborművek

Les Gêmeaux ikrek,
Chartres, Katedrális dél-nyugati kapu
boltív, XII. század

Ikrek zodiákus kép párizsi Ste-Geneviève
kolostor, Cluny Múzeum Párizs

16-17. szd-ig döntően a bibliában és mitológiában szereplő ikrek művészi megjelenítésével találkozunk

Jacob struggles with the angel. Gutenberg biblia 1558.

Jacob és Ézsau életének mozzanatai

Rencontre de Jacob et Esau,
Saint-Michel templom, Albi

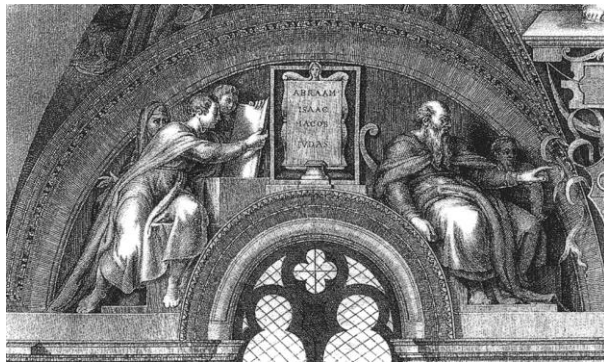
Peter Paul Rubens

The Reconciliation of Jacob and Esau, 1624.

Esau selling his birthright
to Jacob, 1790-1800

Zacarias Gonzales
Velazquez

*Abraham - Isaac - Jacob - Judah
Michelangelo Buonarroti 1511 and
1512 Sixtusi kápolna*

Léda teherbeesése a hattyúval - több tucat alkotás

Peter Paul Rubens, 1598

Michelangelo 1529 Alfonso d'Este
ferrari herceg számára

elveszett művének másolata. London.
National Gallery

Leda and the Swan

Francesco Melzi, Leonardo da Vinci
elveszett festménye után. Uffizi
Galéria, Firenze

Léda és a hattyú

Eugenio Cajés (Correggio után másolat),
Prado Múzeum, Madrid, Spanyolország

Paul Cézanne modern alkotása, 1882
New York-i Modern Művészetek Múzeuma

Léda és a hattyú

Mozaik Nicosia Ciprus Kr.e. III. szd. Másolat (Kouklia)

*Timotheos Görög szobrász
Kr.e. IV.szdz.*

Prado, Madrid.
Spanyolország

Benvenuto Cellini (1500-1571)
olasz szobrász, ötvös,
éremművész. Firenze,

Kilus kút. Melocco Miklós, 1986.
I. kerület. Bp. Mészáros utca

Castor és Pollux

Mészkötalapzat Etruszk kor. Kr.e. 500-450
Metropolitan Museum of Art, New York

Dioscures, románkori Kr.u. III. szd.
Metropolitan Museum, New York. USA

Dioscures, késő román szobrok
Kr.u. IV. szd. Capitolium, Rome.

Roma, Cordonata tér felső
végénél

Castor és Pollux

Dioscures, görög Praxiteles eredeti másolata.

Kr.e. IV. szd. Musée du Prado, Madrid.

Antoine Coysevox, 1685, Parc de Versailles.

Joseph Nollekens, 1767, Rome British Galleries. London

Castor és Pollux

Anonym antik kerámikus

Jean Cocteau, *Dioscures*, 1958,
modern kerámia

Kleobis és Biton, *Héra (Cydippe) papnő iker fiai*

Polymédès, archaikus szobor, Kr.e. 600.
Dephi múzeum

Archelogiai
Múzeum, Roma

Apollon és Artemisz (római Diána) Zeusz és Létó gyermek

Vatikáni Múzeum, Róma

Leókhársz görög szobrász
Artemisz (Diána), másolat Louvre

Artemisz

Az ókori Hellaszban Artemiszt sokfelé tisztelték, és amikor a leányok elérték a pubertás kort, akkor Artemisznak ajánlották őket, mint szüzeket. Amikor házasságra adták a fejüket, akkor egy áldozati máglyán fel kellett áldozniuk addigi szűz gyermekéletük holmijait, így a babákat, játékokat és egy hajfürtjüket.

A Vatikáni múzeumban őrzött Artemisz szobor. A római szobormásolat modern elemzői szerint az „emlők” valójában az istennőnek évente áldozott szent bikák preparált heréi egy vastag, mives lánchoz rögzítve.

Heraklész és Iphiklész, Zeusz és Alkméné iker-fiai

Heracles és Iphicles,
Görög váza Kr.e. 400

<http://mythagora.com/photo/gallery13/heraklespix.html>

*Antiopé iker-fiai Amphion et Zéthos
(apjuk Zeusz és Epopeusz)*

Vincent Sellaer, *Antiope tébai királynő iker-gyermekeivel,
Amphion et Zéthos*, XVI. szd. 2. fele.

Musée du Château de Blois.

Romulus és Remus

Romulus és Remus (1021-1153)
Palazzo Massimo, Roma

Romulus and Remus suckling the she-wolf
National Gallery, Washington D.C.

Farkas által szoptatott Romulus és
Remus, bronz-szobor farkas szobor Kr.e.
400 körül, ikrek alakja XVI.sz.d. elején
Capitoleumi Múzeum, Roma.

Farkas által szoptatott Romulus és
Remus, Siena, fő tér

Romulus és Remus szobor M.o.-on

Szarvas, Bolza-kastély
márványlépcső pihenőjén

Hasonló szobrok

Románia
(Kolozsvár,
Marosvásárhely,
Moldova)

Romulus és Remus

Rubens Faustulus pásztor rátalál a farkas által szoptatott iker-csecsemőkre. 1577-1640. Róma. Capitóliumi Múzeum

Peter Paul Rubens Romulus és Remus, vázlat

Willem van Mieris, Németalföldi festő 1662–1747.
London. Sotaby's.

Romulus és Remus

Nicolas Mignard D'Avignon. French. 1606-1668
The Shepherd Faustulus bringing Romulus and
Remus to his Wife. 1654.. Dallas Museum of Art

Jacques Laurent Agasse (1767-1849)
svájci festő.
Romulus et Rémus, 1805,
Musée d'Art et d'Histoire, Genève.

Romulus és Remus

Romulus and Remus. Silver
pénzérme (6.44 g) Kr.e. 269–266

Oltár dombormű (Ostia) Romulus és
Remus felfedezése, Palazzo
Massimo, Roma

Kozma és Damján, vértanú ikerszentek ikonok

Ikon. XVII. szd.

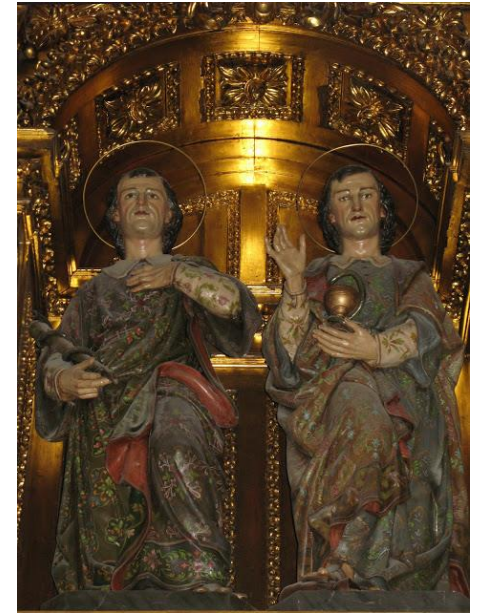
Icône Orthodox
templom Jablonica
Ruska, XV. szd.
Lengyelország.

Côme et Damien,
1978, Orthodox templom,
Avignon.

Kozma és Damján, ikerszent-szobrok

Cosme y Damian,
Madrid

Donatello, 1434-1443,
Basilica di San Lorenzo,
Firenze. Italy

Côme et Damien, Prats de Mollo,
France.

Konrad Moroeder, *Cosma e
Diamano*, 1999 Terracina,
Italie.

Kozma és Damján, házioltárok

Tiszteletükre faragott kultikus házioltár szobrocskák, Salvador de Bahia, Brazília.

Szent Kozma és Damján

Mozaik. Church of Saints Cosmas and Damian,
VII. szd. Rome

Szent Kozma és Damján

Keresztre-feszítés, Fra Angelico. 1438-40 Alte Pinakothek, Munich

Giovanni Battista Caracciolo
(Battistello), 1618

Berlin, Staatliche Múzeum
Padova, magángyűjtő

Szent Kozma és Damján, gyógyítás közben

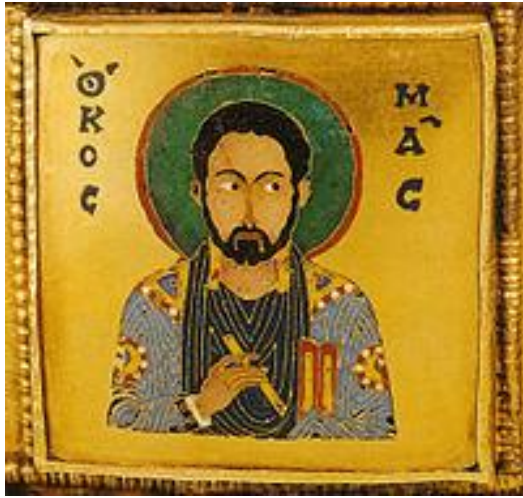
Fra Angelico, Côme et Damien,
fekélyes lábú etióp gyógyítása
1438-1440, Museo San Marco, Firenze.

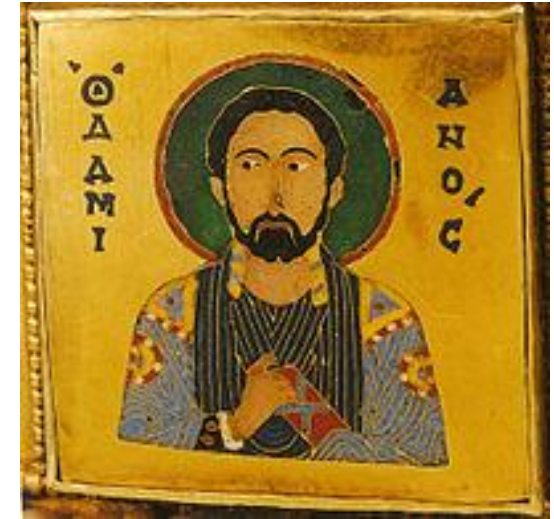
Transplantáció, angyalok
közreműködésével
Württembergisches
Landesmuseum
Stuttgart

Kozma és Damján a Szent magyar koronán

Szent Kozma

Szent Damján

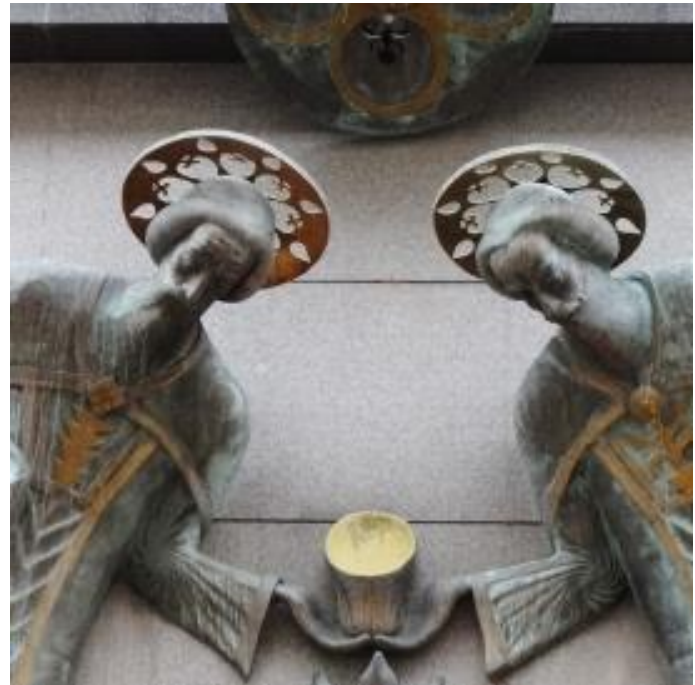
Kettős cél - védje a megkoronázott királyokat - a Szent Korona alattvalóinak védelmét és egészségét szolgálja.

A Szent Koronát az Országház kupolacsarnokában földrengés-biztos vitrinben őrzik, állaga megóvása érdekében levegő helyett nitrogén veszi körül.

Szent Kozma és Damján szobor Magyarországon

Máté István, 1989. Szeged, Semmelweis u.
Orvostudományi Egyetem Új Klinikai Tömb
bejárati lépcső.

Makodi Sándor Gyula 1998.
Budapest V. ker. Hercegprímás u. 14.

A ház falán párkányon, falból kihajlik
alakjuk és közösen fognak egy kelyhet

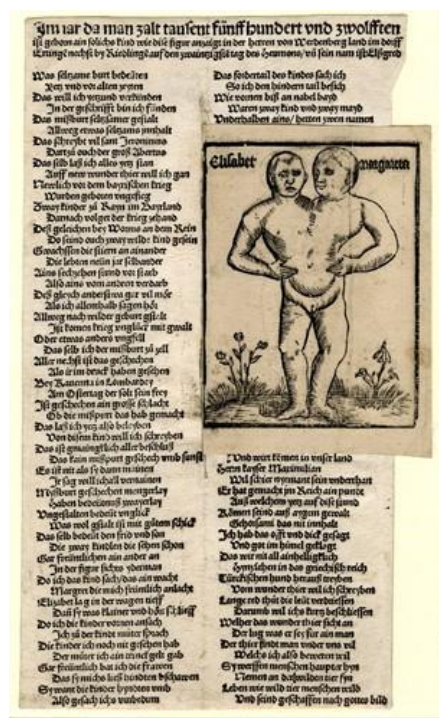
Középkori ábrázolások

Kutató jellegű jellegű rajzok jelentek meg, kódexekben – korabeli torzokról dokumentum

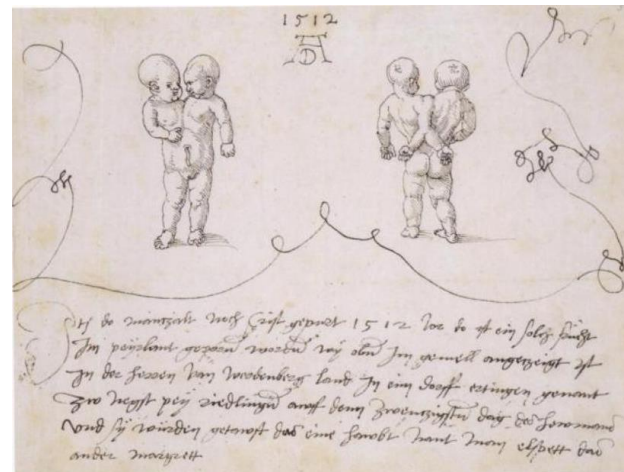

Locher, Jacob, 1471-1528.

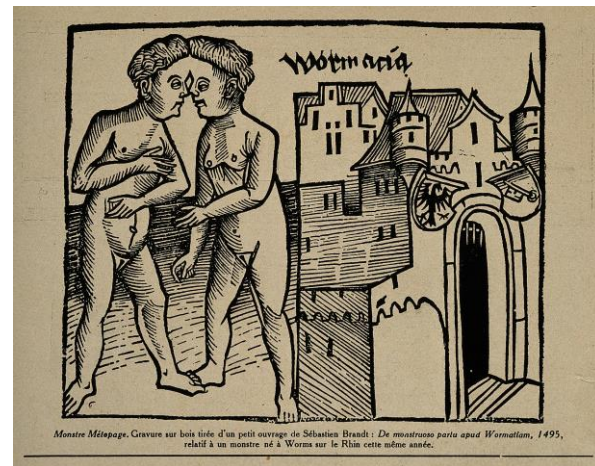
Összenőtt ikrek legkorábbi ábrázolása fafaragvány

Ertingeni összenőtt ikrek, 1512, British Múzeum

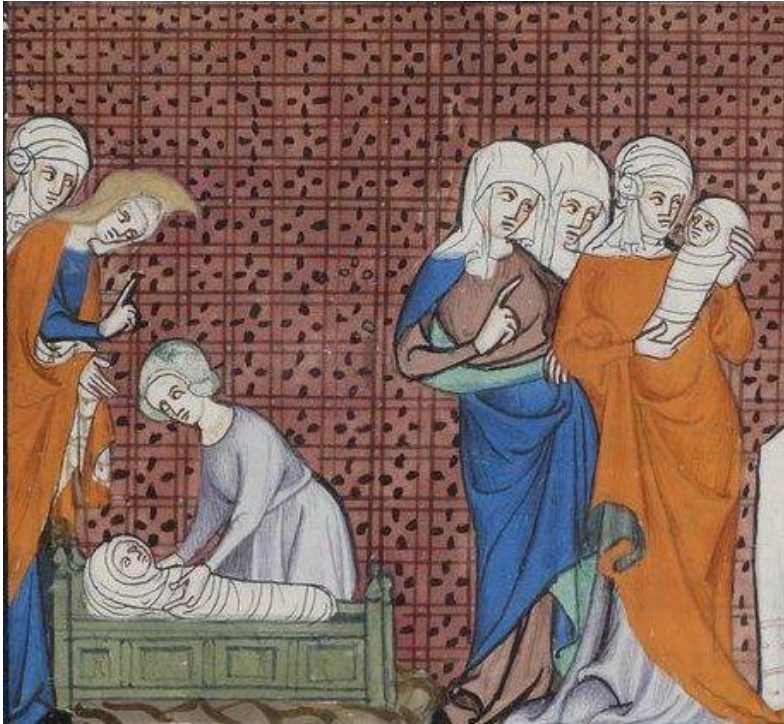
Dürer – tanulmányrajz korabeli összenőtt ikrekről 1512

Monstre Mitopage. Gravure sur bois tirée d'un petit ouvrage de Sebastian Brandt: De monstris paria apud Wormatiam, 1495, relatif à un monstre né à Worms sur le Rhin cette même année.

Worms – fejüknél összenőtt ikrek, Sebastian Brandt rajza, 1544

Középkori ábrázolások

<http://www.racontemoilhistoire.com/2015/05/04/etre-mere-au-moyen-age-education-vie-mort/>

Élet és halál

Les Gémeaux = Ikrek

Codex Guta-Sintram, 1154

Kalendárium, június hónap
zodiákus szimbóluma

Bibliothèque du Grand Séminaire,
Strasbourg, Franciaország

Primitív néptörzsek faragványai – művészi szintű alkotások

Ere Ibeji, Yoruba,
Nigeria, 19 szd.

Afrikai iker-maszk

Iker-szobrocskák

Ősi ikrek, Mali
Primitív
megmunkálás

Yoruba, Nigeria,
Sango vagy Shango,
az ikrek védelmező
istene

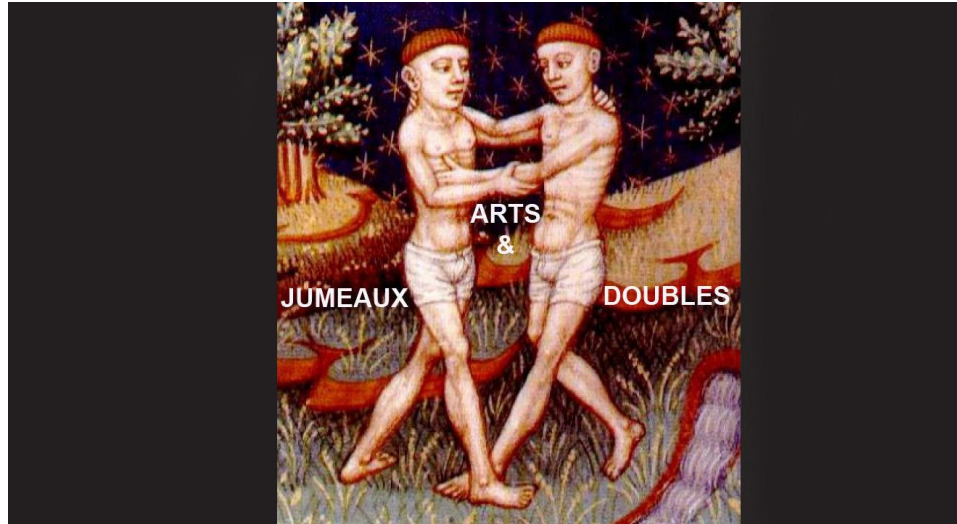

Anyai ikrekkel, Vadou
szobor, 19. szd. 2.
fele

Ősi ikerpár, Dogon,
Mali, XIX-XX. szd.
Metropolitan Museum
of Art, New York.

Iker ábrázolás a képzőművészetben

- Polgárosodó nemesi családokban kettős portrék újszülött (pólyás), gyermek, ifjú, felnőtt ikrek
- A festőművész saját gyermekei, családtagjai
- Iker-születések zsánerkép – elvétve

Több száz alkotás

Paulus Moreelse, 1571 – 1638

dán portréfestő

magántulajdonban

Jacob Gerritsz Cuyp, 1594-1651 holland festő

Twins, A művész iker-lányainak portréja 33 hetes korban

München

Salomon de Bray, 1597-1663

A dán aranykor festője

Double Portrait of the Twins Clara and Albert de Bray, kb.1646

Privát gyűjtemény (korábban National Gallery of Scotland),

Anonym XVII. sz.-i festő, 1600-1610

Cholmondeley nővérek, Mary & Lettice Tate Gallery, London

Ugyanazon a napon mentek férjhez és ugyanazon a napon szültek

Jan Steen, 1626-1679 Holland festő

Ikrek c. zsáner jelenet, ikrek (piros pólyában) születését követően rokonok és szomszédok jönnek látogatóba

Németország, a brémai múcsarnok (Kunsthalle)

Holland festmény, 1635

Pólyás gyermekek

Muiderslot, restaurált, berendezett középkori kastély emeleti hálószobájában. A kastély egykori tulajdonosa Amsterdam polgármestere és felesége, a képen az ő újszülöttjei.

Művészeti és orvosi szempontból is figyelemre méltó

- A bal oldali arca vérbő, piros, a jobb oldali sápadt, halvány, elhunytak, de nyitott a szemük
- Haláluk oka: iker-iker transzfúziós szindróma (egypetájűek)
- Szülők nagyfokú gyásza – megörökítették őket

[De Wikkelkinderen](#)” Pólyás gyermekek 1617

Rijksmuseum Muiderslot Muiden, Hollandia

Anonym holland festő, 1635

Közös mózeskosárba fektetett iker-csecsemők

Francois Lemoine, 1688-1737

francia freskófestő és szobrász

XV. Lajos király iker-lányainak születése
Versaille-i kastély faláról freskó-részlet

Pierre Gobert, 1662 -1744

francia portréfestő (királyi udvarról képek)

XV. Lajos király iker lányai Louise-Elisabeth de France és Anne-Henriette de France.

Versaille-i kastély, múzeum

Anonym, 18th-Century

Portrait of Twins Wearing Devotional Crosses

Szent keresztet viselő ikrek portréja

Franz Cusaude

A fiatal Gosnall Lordok. 1745

Master Thomas and master John
Gosnall of Bentley, jumeaux,

Ipswich Borough Council Museum and
Galleries, Royaume-Uni, Suffolk, UK

[https://www.pinterest.com/pin/3602886574
0762098/](https://www.pinterest.com/pin/36028865740762098/)

Ammi Phillips, 1788 – 1865

amerikai festőnő

Double Portrait of the Ten Broeck Twins, 1850.

Kettős portré a Broeck ikrekről

William Matthew Prior, 1806-1873

amerikai portréfestő, folk art stílus

Portraits Of Mary Cary and Susan Elizabeth Johnson 1848

<https://www.pinterest.com/pin/574983077399007482>

Joseph Goodhue Chandler, 1813-1884

amerikai festő

Portrait of the Dibble Twins

Ellen Sophia Dibble (1837-1913)
és Eliza Maria Dibble (1837-
1906)

Portrait of Twin Boys with Fishing
Rod and Bow and Arrow

Ikerfiúk, horgászbottal, íjjal és nyíllal

James Sant, 1820–1916

brit portréfestő

The Twins, 1901

James Bowman, 1838. amerikai portréfestő

Céline and Rosalvina Pelletier

Pierre Auguste Renoir, 1841-1919

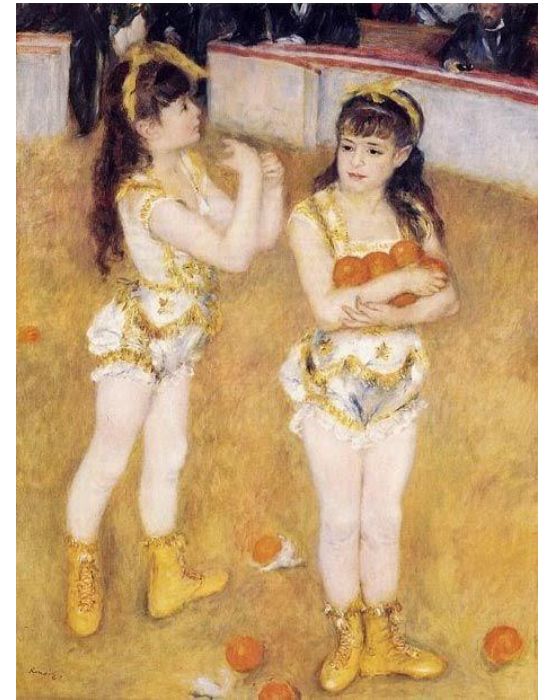
francia impresszionista festőművész

La promenade

Madame Georges Charpentier et
ses enfants, 1878,

Acrobates du Cirque Fernando
(Francisca and Angelina Wartenber),
1879

Potter Palmer Collection

Pierre Auguste Renoir, 1889

Deux soeurs – két nővér
magángyűjtemény

Anonym festők, folk art stílus

Emmett Twin Girls – 1860

<https://hu.pinterest.com/pin/439523244856074753/>

Gustav Adolf Clemens, 1870-1918

dán festőművész

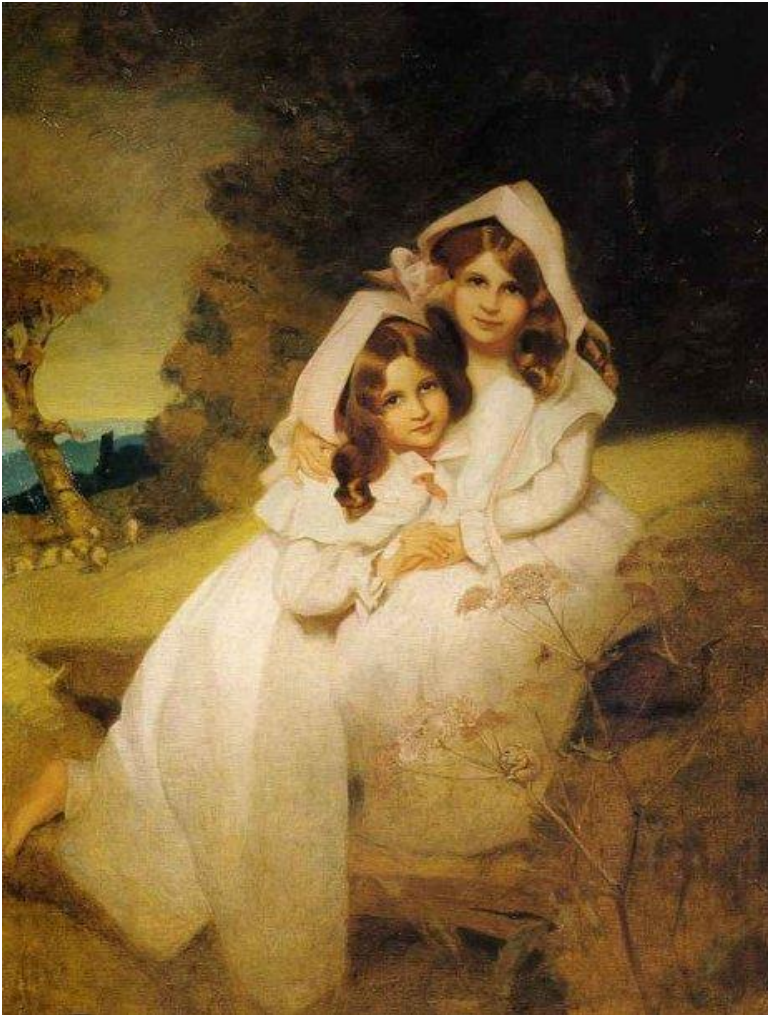
Twin Sisters

Albert Herter, 1871-1950
amerikai festő

The Bouvier Twins

Frank Owen Salisbury, 1874-1962
angol portréfestő, illusztrátor

Field Mice

(mezei egérek? = félénk kislányok)

Nutbrown Maidens

(The Artist's Daughters)

A modellek: Sylvia et Monica, a
festőművész iker-lányai, 1909

Anonym, XVIII. szd. vége-XIX. szd. eleje

Iran Twins – Iráni ikrek

Qajar Art Museum of Georgia,
Leningrád.

Elmer Livingston Macrae, 1907

impresszionista, modernista amerikai festő (pasztel)

The Macrae Twins

Carlos Bastos, 1925-2004

festő, freskófestő, brazil modernista mozgalom vezetője

Figuras 1971

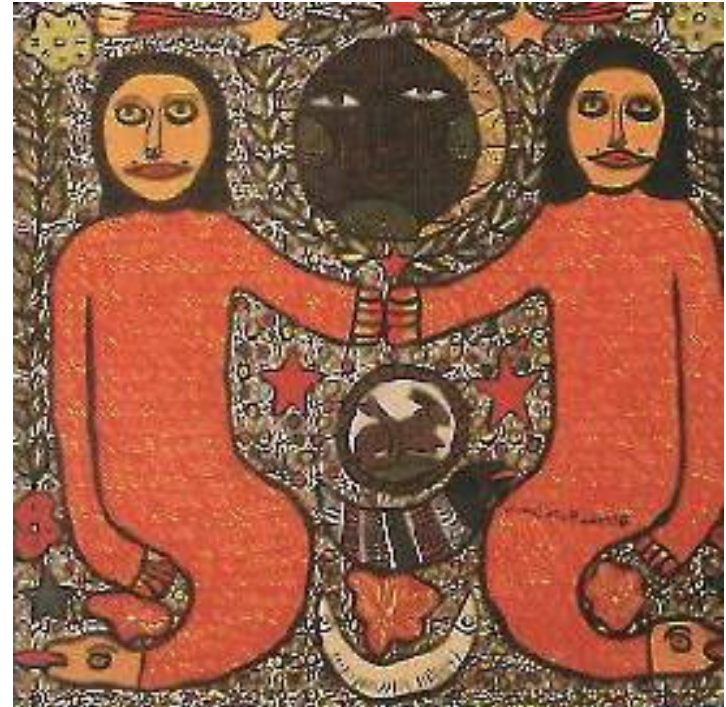
Museu de Arte Sacra, Salvador de Bahia, Brazilia

Haiti művészek

Gérard Fortuné,
autididakta művész, 1925

Pierre-Louis Prosper,
Les Lwa jumeaux, 1980-1990,

Guang Tingbo, 1938- kortárs kínai festőművész

Twin Sisters, kb. 1990-1994,

Note de l'artiste "tell me that, Who is the
elder?,"

National Art Museum of China
NY Museum.

Benedicto Cabrera, 1942- kortárs fülöp szigeti festőművész

Twins, 2008

2006 Fülöp szigeti nemzeti
művész díját kapta

Cabrerát a legtöbb festményt
eladó művészként jegyzik

Ezt a képet Los Angeles-ben az
Andrew Shire Gallery-ben
állították ki. Eladták egy
szingapuri vevőnek egy másik
képpel együtt. Mindkettőt ellopták
a Fedex-szel való szállítás során,
a mai napig nem kerültek meg.

Yin Xin, 1959- kínai művész

Mongóliába élt, majd Ausztráliában, Európában és Ázsiában tanult festészetet, Párizsban telepedett le. A keleti és nyugati stílus ötvöződik a műveiben

Les deux soeurs (d'après Chassériau), 2002

Shiori Matsumoto, 1973-
kortárs japán művész

Storyteller, Twins, 2005

Diane Arbus, 1923-1971

világhírű amerikai fotográfus (öngyilkos)

photographs of marginalised people —dwarfs, giants, transgender people, nudists, circus performers, twins –
sokszor csúnya emberekről szürreális képek

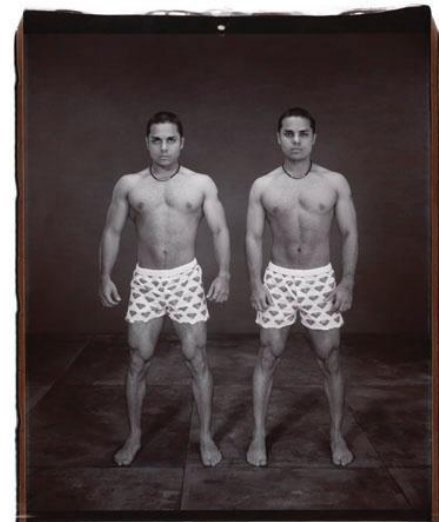
Kritika: látásmódjában baljós jel, ha valaki hasonlít valaki másra, vagy ha közös vonásaik vannak

Mary Ellen Mark, 1940-2015

amerikai újságíró, dokumentarista fotográfus

Twinsburg,
ikertalálkozók

Jane Evelyn Atwood, 1947

amerikai származású, Párizsban élő
dokumentarista fotoriporter (Paris Match)

Prostituáltakat,
vakokat,
börtönre ítélt
nőket fotózott,
interjúkat írt
róluk

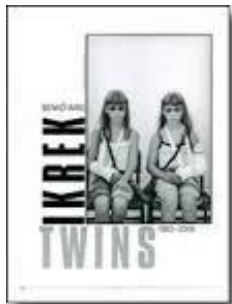
Számos díjat
nyert

Blind Twins (France), 1980.

Benkő Imre, 1943

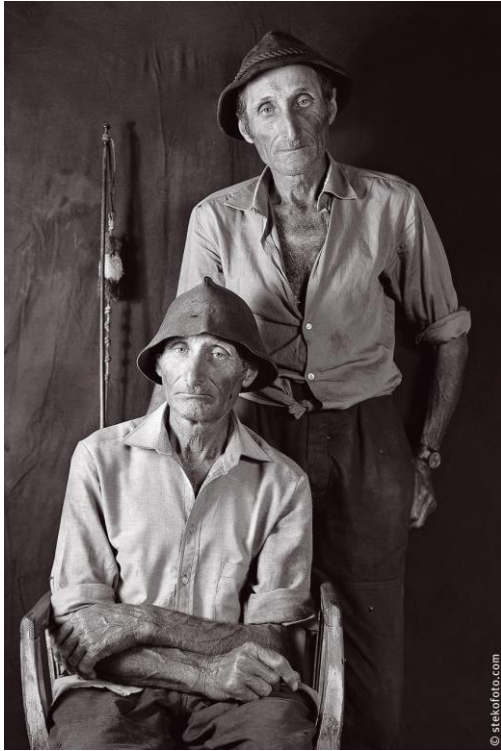
magyar dokumentarista fotográfus

Magyar
Fotográfiai
Múzeum,
2008, 25 év

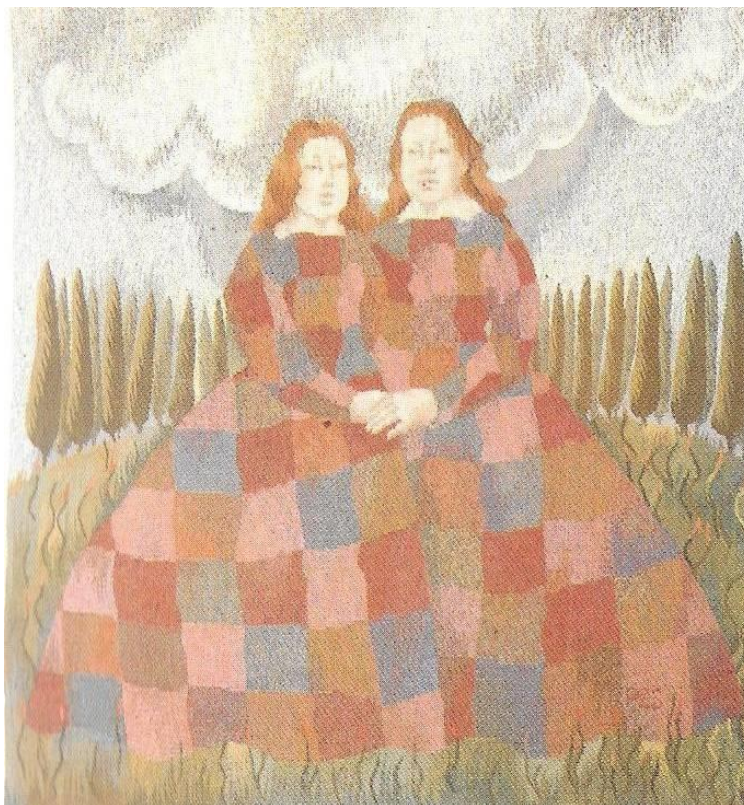
Stekovics János, Németországban élő szombathelyi fotográfus

Lukács János és István, magyar gazdálkodók az Alföldön
riportsorozat 1980-as évekből, világsiker lett.

A képek 1999-ben jelentek meg a *Die Junggesellen. Die letzten
ungarischen Pusztabauern* c. saját kiadású albumában.

Pérel Zsuzsa – 1947- gobeline-művész (Tolcsvay László felesége)

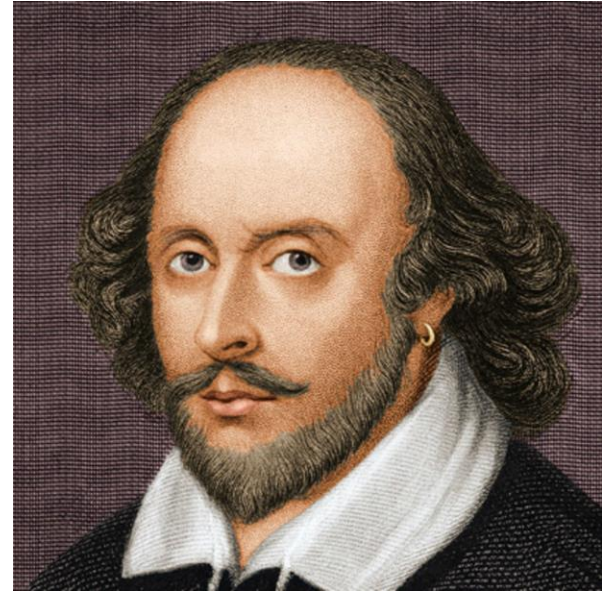

Ikrek

100x100 cm,
1980.
magántulajdon

Ikrekről az irodalomban

- Római Titus Maccius Plautus (Kr.e. 250-184) komédiájában egypetjűek összecserélésének története szicíliai görög darab nyomán
- Később ez a történet sok iker színmű alapjául szolgált (Goldini, Schiller, Tristan Bernard, Shakespeare), magyar Devecseri Gábor fordítása „Ikek címen)
- Leghíresebb Shakespeare -
„Tévedések vígjátéka” - két ikerpár
„Vízkereszt vagy amit akartok” -
Viola és Sebastian
személyes ok: 1585-ben, felesége 2. terh. Hamnet és Judit

Ikrekről a világirodalomban

Ikrek testi, lelki bonyodalmai - számos színmű, regény (film)

Boccaccio: Decameron

Geord Sand: A kis Fadette

Victor Hugo: Az ikrek

Margaret Mitchell: Elfújta a szél

John Steinbeck: Édentől keletre

Thornton Wilder (iker volt): Szent Lajos király hídja

Garcia Marques (1982. Nobel díj): Egy előre bejelentett gyilkosság krónikája

A. Huxley: Szép új világ: utópisztikus könyv - ikrek mesterséges produkciója

Erich Kästner Lottier: A két Lotti

Villy Russel: Vértestvérek – születésük után szétválasztott egypetűjű ikrek

Thomas Mann: Walsung vér, novella Siegmund és Sieglinde testvéri szerelem

(Richard Wagner: Walkür c. zenedrámájának alapja is ez a legenda)

Lewis Carroll: Alíz Csodaországban meseregény

Grimm testvérek: A két fivér

Alexandre Dumas: Korzikai testvérek

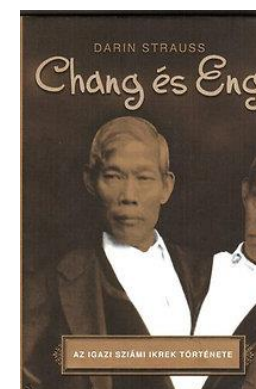
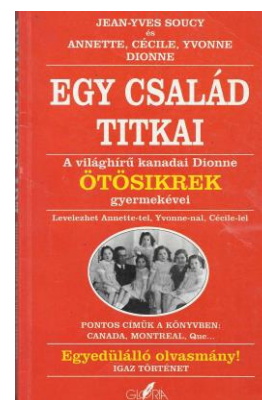
Mark Twain: Koldus és királyfi

Marcel Pagnol: Vasárc

Michel Tournier: A meteórák

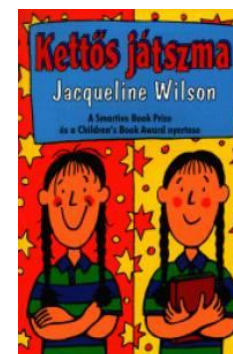
Ikrekről a világirodalomban – utóbbi évtizedek

Jean-Yves Soucy és Anette, Cecile, Yvonne Dionne:
Egy család titkai. *A világhírű kanadai Dionne Ötösikrek*
gyermekévei. Glória Kiadó. 1996.

Darin Strauss: Chang és Eng – Az igazi szíami ikrek
története. 2001

Jacqueline Wilson: Kettős játszma. (Gyermekkönyv) A
Smarties Book Prize és a Children's Book Award nyertese.
2001.

Tessa de Loo: Az Ikek (2008) dán regényíró

- gyerekkoruk óta más országban élő Anna és Lotte negyven év után találkoznak, 20. szd. történései között eltérő személyes sorsokról és érzelmeik megértéséről szól. Nemzetközi bestseller, egy millió példány, megfilmesítették

Curtis Sittenfeld: Sisterland – Ikerország (2014)
amerikai regényíró

- Kate és Violet ikertestvérek, akiknek az élete szoros kapcsolatuk ellenére is nagyon különböző vágányon halad. Különös adottságuk: megérezés a jövővel kapcsolatban.

Lori Lanssens: A lányok (2012) kanadai regény és
filmszöveg író

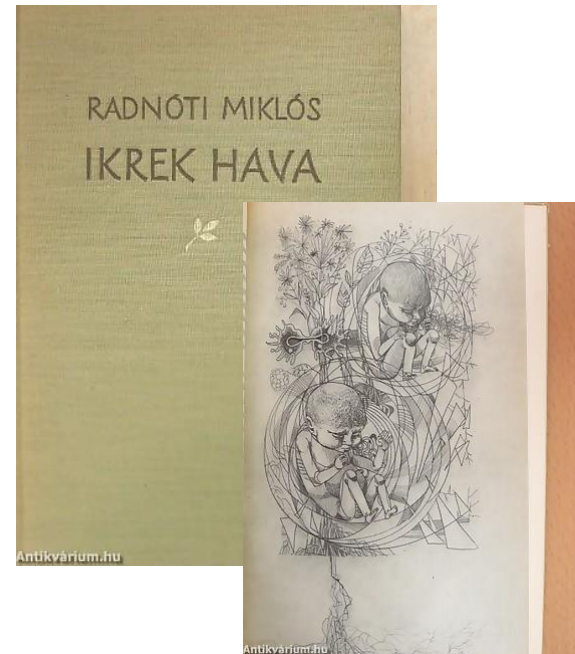
- fejüknél összenőtt ikrek, összetartozás és a függetlenség utáni vágy

Ikrekről a magyar irodalomban I.

Radnóti Miklós, (1909-1944) költő, műfordító, magyar antifasiszta líra
kiemelkedő egyénisége

....az első szegedi kép (1930)

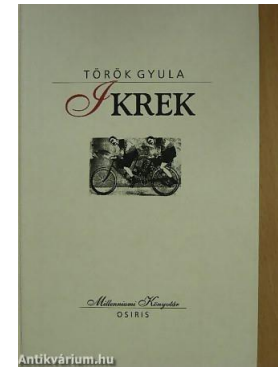
Ikrek hava Napló a gyermekkorról
31 évesen írta, egyetlen prózai alkotás,
megrázó történet születésének
körülményeiről

Huszonnyolc év c. vers is a tragikus
eseményről szól

Ikrekről a magyar szerzőktől

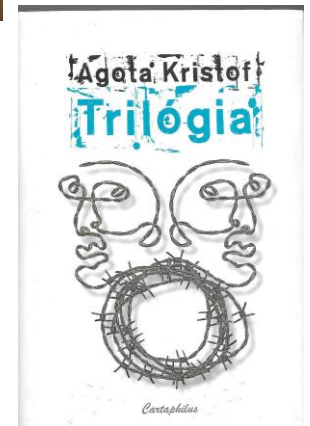
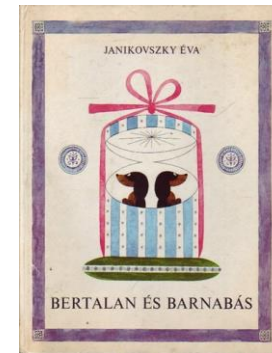
Török Gyula: *Ikrek* (1999) romantikus regény

- Komoroczy ikrek és egy szép fiatal özvegy háromszögflörtjéről – tragédiával végződik

Ágota Kristof Svájcban élő magyar, regény- Trilógia:
Nagy füzet film: 2013

- Ikerpár drámai fordulatokban gazdag életút fél évszázadon keresztül, II. világháború
- Fikció és valóság közötti határ elmosódik, világhírű, 40 nyelv lefordították,

Janikovszky Éva: *Bertalan és Barnabás*

- iker dakszli-kutyák és idős gazdáik, akik nem tudják megkülönböztetni őket

Esze Dóra: *Alex és Alex a Föld körül*. 2005.

- tizenkét lazán összefüggő novella, főszereplői Alex és Alex (felnőtt férfi és nő)

Havas Ágnes: *Ági és Juci, emlékei a deportálásról. Elmondom hát mindenkinek*, 2014

- az Auschwitz-ban ikerként eltöltött hónapokról számol be, ahova 17 évesen kerültek, Mengele is többször vizsgálta őket.

Híres ikrek a múltban és közelmúltban

Uralkodók gyermekei

- Első történi értékű feljegyzés: Marcus Aurelius császár felesége, Faustina iker-fiúkat szült – egyik Antonius Geminus = innen az ikrek szó
- Francia Bourbon királyi család gyakori ikerszülések XV. Lajos és Leszcynszka Mária, 1717
Lujza Erzsébet és Henriette Anna (Mme Premiere et Seconde),
Philippe Auguste, a fia, VIII. Lajos, az unokája Charles, 1er d'Anjou, VII. Károly, XII. Lajos II. Henrik.
- Német Hessem Baden, Bavaria királyi ház
- Osztrák Habsburg dinasztia
- Iráni sah, ikertestvére Ashraf hercegnő

Denárius Róma, 161-175

Shah Mohammed Reza Pahlavi és iker-nővére Ashraf hercegnő, 1940-es években.

Híres ikrek a múltban és jelenben

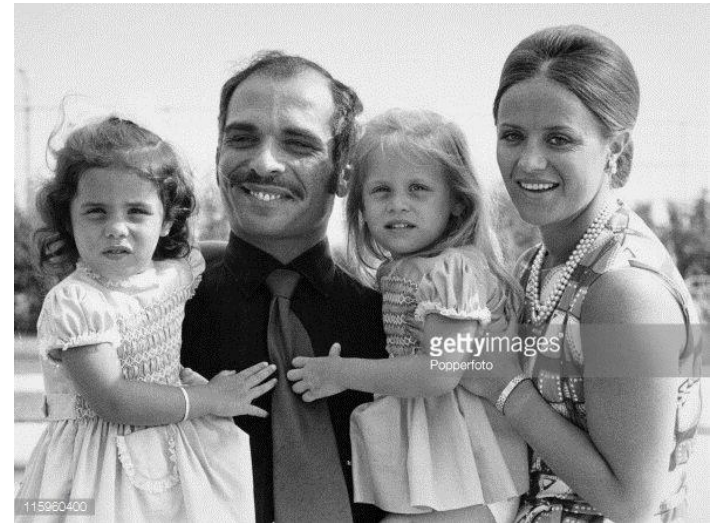
- Jordán Hussein király gyermekei között ikrek

(4 házasság, több saját és adoptált gyermek)

- **Johann Sebastian Bach apjának** (Johann Ambrosius Bach (1645–1695) volt egy egyvetéjű iker bátyja Johann Christoph Bach (1645-1693), muzsikus volt.

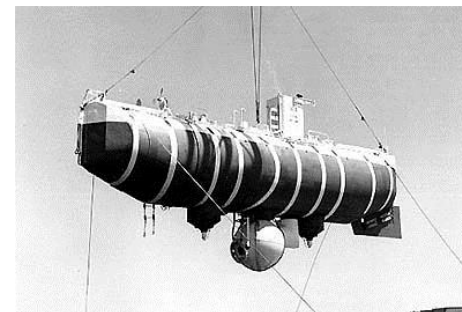
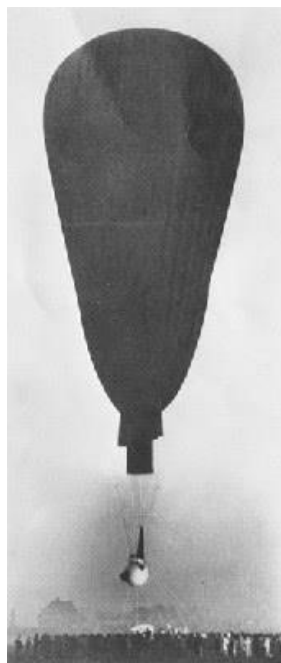
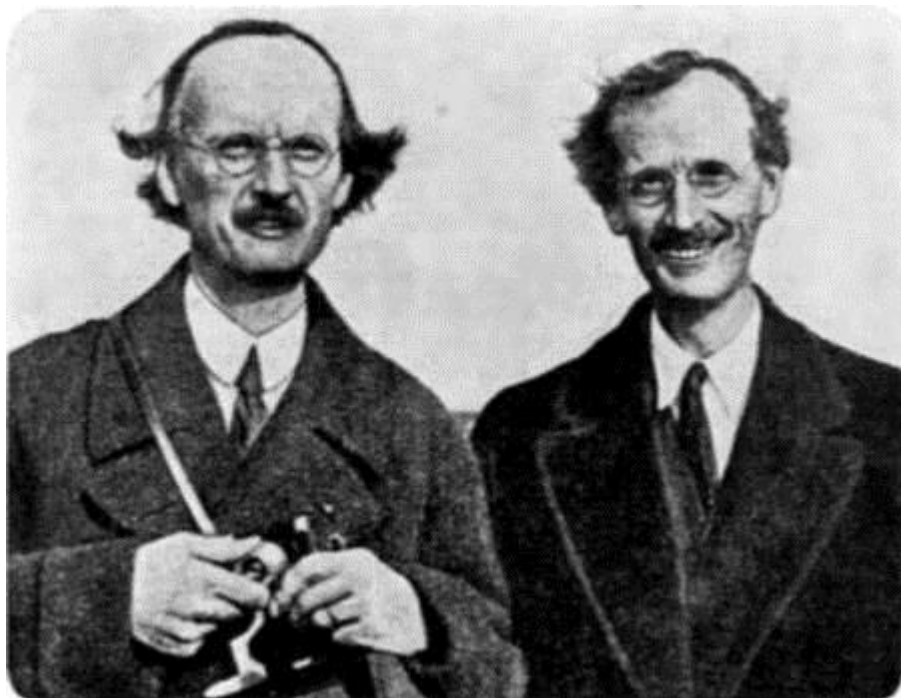
Feleségeik se tudták megkülönböztetni. Beszédük, gondolkodásuk, zenéjük bámulatosan hasonló volt.

Egyformán, ugyanolyan felfogásban és előadásmódban játszottak.

Hussein király és Muna hercegnő az iker-lányaival (Zein és Aisha)

Híres ikrek a tudományban

August és Jean-Felix Piccard, francia fizikus és vegyész (Svájc, 1884)

felső sztratoszféra kutatók, számos ballonos repülés, 23.000 – 30.480 m August később tengeralattjárót konstruált, számos feltalálás

Nagy hasonlóság külsőleg és az életútjukban, különböző földrészen éltek (Jean USA)

Donald and Louis Keith

- Donald and Louis Keith egyetettjű ikrek, a "The Center for the Study of Multiple Birth" alapítói 1977-ben, cél: a kutatás, tájékoztatás és népszerűsítés. Számos tájékoztató anyagot és könyvet írtak. Louis 2014-ben halt meg.
- Louis szülész-nőgyógyász volt, nemzetközi ikerkutatásban szaktekintély, karizmatikus előadó. Donald társszerkesztő a Multiple Pregnancy: Epidemiology, Gestation & Perinatal outcome könyvnek. Ikerkongresszusok állandó résztvevői.
- Külön városban élnek, de működik a hatodik érzék, többször megéreztek egymás fájdalmát.
- 1987-ben Louis Chicago-ban volt egy tornateremben és rettenetesen megütötte az ágyékát. Ezalatt Washington-ban Donald a folyosóról ment le az irodájába, amikor szörnyű fájdalmat érzett a jobb ágyékában, meg kellett állnia pár másodpercre, hogy tovább tudjon menni. Másnap Donald felhívta Louis-t, akinek a titkárnője közölte, hogy megsérült. Így tudta meg, hogy pontosan ugyanabban az időben és ugyanazon a helyen érezte a fájdalmat, ahol a testvére. A Keith ikrek úgy gondolják, hogy egyfajta pszichikai képességük van egymás fájdalmának megérezésére.

Ikrek közös alkotása művészvilágban

Timothy és Stephen Quay, -
1947, amerikai ikerpár –filmkészítők

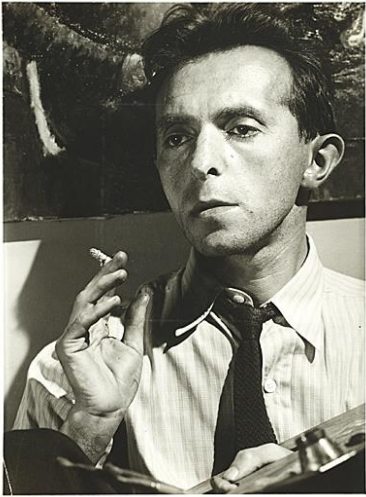
nyolcvanas években bizarr,
szürrealista „stop-motion” bábfilmek,
marionett animációkat együtt végzik
(figurák, ruhák, díszletek, vágás,
operatőri munka), később
játékfilmek

- többször voltak Titanic fesztiválon
Mo.-on. pl. *Földrengések*
zongorahangolója 2008

- rejtélyes együttgondolkodás,
befejezik egymás mondatait,
szerződéseiket egyetlen Q betűvel
szignálják.

Festőművész ikrek

Raphael és Moses Soyer, 1899,
orosz-amerikai szocialista-realista
festőművészek
- hasonló világlátás, de önállóan
dolgoztak

Jitka (†2011) and Kveta Valova, 922

Jó nevű modernista, posztkubista cseh
festőművészek, születésük óta kettesben éltek,
alkottak, alkotásaik nagyon hasonlóak.

1995-ben a Budapesti Galériában volt
kiállításuk.

Híres ikerpárok

Ross és Norris McWhiter – Guinness Rekordok könyv megteremtői és kiadói, 1955. augusztus 27-én adták ki

A Guinness Rekordok Könyvét ma már 37 nyelven (1989-től magyarul is) 100 országban, több mint 100 millió példányban adják el.

(A lopási statisztikát illetően is éllovas, az amerikai közkönyvtárakból leggyakrabban elemelt könyvek egyike.)

Híres művészek

- **Elvis Presley**
ikerfivére Jesse Garon Presley születés után meghalt. Elvis egész életében nem tudta feldolgozni a tragédiát. Az anyja szerint két ember energiája volt benne.
- **Kessler nővérek, Alice és Ellen**
gyereksztárok (Két Lotti film),
Népszerű revütáncosok: fiatalos, vonzó külső, műveltek, rokonszenves jelleműek, tökéletes harmónia
- **Mary-Kate és Ashley Olsen**
Hollywood halhatatlanjai hírességek sétányán kézjegyük, számos film
Anyja keresztetik

Híres ikrek a sportban

Horace és Harvey Grant,
kosárlabda, USA

Bob Bryan and Mike Bryan – teniszesezők,
2012-es olimpia aranyérmesei

Pavol és Peter Hochschorner, szlovákok
szlalom kenú, London, 2002, bronzérem

Emilia és Erika Nystrom, finn
kosárlabda

Ikrek a politikában

- Lech Aleksander Kaczyński, 2005-től haláláig Lengyelország köztársasági elnöke volt.

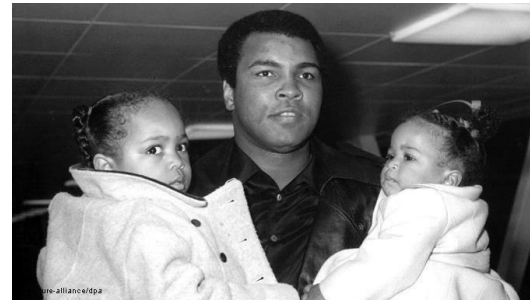
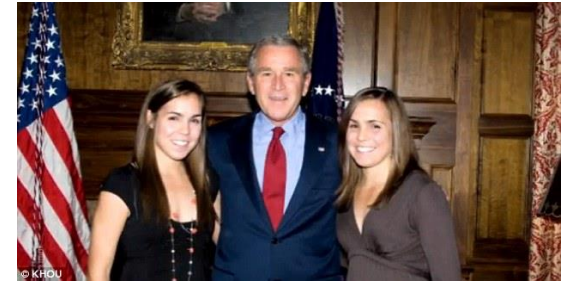
2010-ben a TU-154-es elnöki különgépen utazott, amely a katyni vérengzés 70. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésre szállította őt és kíséretét, a szmolenszki katonai repülőtér leszállópályájától néhány száz méterre lezuhant

- Jaroslaw Kaczyński miniszterelnök ikertestvére 2006-2007 Lengyel köztársaság miniszterelnöke.

Hírességek ikrei

- **Margareth Tacher**, angol Vaslady, Mark és Carol
- **Madeleine Albright**, amerikai külügyminiszter, egyetétjű Alice és Anne
- **George W. Bush**, US elnöke, Jenna és Barbara.
- **II. Albert monacoi herceg** és Charlene Wittstock (dél-afrikai ószó olimpikon) Gabriella, Thérèse Marie, hercegnő és Jaques Honoré Rainer trónörökös
- **Muhammad Ali**, ökölvívó
Négyszer nősült, hét lánya és két fia született, közöttük egy ikerpár (Jamillah and Rasheda, 1970)
- **Pelé** – brazil futballszár ikrei 2. házasságából, Celeste and Joshua

A művészvilág hírességeinek ikrei

- Ingrid Bergman, 3-szoros Oskar díjas svéd színésznő és Roberto Rossellini, olasz filmrendező 1952-ben született iker-lányai Isotta és Isabella Rossellini, utóbbi színésznő
- Marlene Jobert francia színésznő ikerlányai (Joy és Éva)
- Audrey Landers: Dallas-ban Cliff szerelme (Adam és Daniel)
- Jane Seymour, egykori James Bond lány 4. házasságából iker fiúk
- Mia Farrow - 2. házassága, André George Previn német-amerikai zongoraművész, karmester, zeneszerző, Matthew and Sascha, 1970.
- Julia Roberts - Daniel Moder, operatőr Hazel Patricia and Phinnaeus, 2004

A művész és sztárvilág hírességeinek ikrei

- Pavarotti - operaénekes
- Nat King Cole – énekes
- Al Pacino – filmszínész
- Mel Gibson – filmszínész
- Robert de Niro – filmszínész
- Donald Sutherland - filmszínész
- Michael Douglas - filmszínész
- William Shakespeare – filmszínész
- Michael J. Fox – filmszínész
- Celin Dion és René Angelil
- Sarah Jessica Parker és Matthew Broderick
- Jennifer Lopez és Marc Antony
- Angelina Jolie és Brad Pitt

Hazai híres ikrek a művészvilágban

Ferenczy Béni és Noémi

Béni és Noémi, édesapjuk, Ferenczy Károly festményén

Ferenczy Béni, 1890-1967

szobrok, kisplasztika, érmek, rajzok, XX. szd. kiemelkedő művésze

Petőfi emlékmű a Károlyi
kertben

Ágaskodó ló

Bartók Béla pénzérem

Háttal álló akt

1956 agyvérzés, lebénult,
bal kézzel, némán
gyönyörű színes
akvarelleket festett

Ferenczy Noémi, 1890-1957

kimagaslóan legjobb hazai gobelin művész, modern, egyéni, gyönyörű színű, monumentális alkotások

Gobelin terv

Az ártatlanság kora

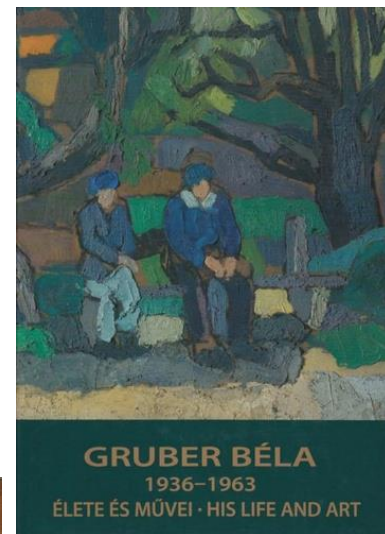

Menekülés Egyiptomba

Gruber Béla, 1936-1963, festőművész és Ágota (hagyaték gondozója)

Hatvanas évek kivételes
tehetségű, meghatározó
egyéniség, 1000-nél több
festmény és grafika

Békés Itala, 1927- színésznő és Békés András, 1927-1915, rendező

4 évesen....

András: Kossuth és Erkel Ferenc
díjas rendező, érdekes és kiváló
művész

András 3 kg felett, Itala 1 kg. Anyjuk korábbi terhességéből is ikrek, Rita és Öcsi (8
hónapos meghalt). Bátyjuk is meghalt 2 évesen (lugkó)

.....és 80 évesen

Itala: Kossuth- és Jászai Mari-díjas
színésznő

Varga Klára és Zsuzsa, 1970- aktív színésznők

Honfoglalás (Franco Néró partnere
Árpád fejedelem hitvesét, Réka)
Madách, Debrecen Csokonai Színház
(Edit Piaf, Karádi Katalin)

Kaposváron, 1999 Domján Edit díj,
2004-ben legjobb színésznő

Rácz Kármén és Kriszta

Kármén

Kriszta

Kolibri Gyermekek- és
Ifjúsági Színház
művészei

A Két Lotti-ban
ikrek féláron

Marsek Gabi és Ottília, 1948

Óvó néniként a TV oviban...

Gabi: TV, Filmszerepek,
25. színház, Nemzeti Színház,
jelenleg Vígszínház

Ottília: fiatalon, öngyilkos lett

Filmszerepben, a
Sámánban

Spáth ikrek, Károly és Dávid, 1981 gyerekszínészek TV sorozat

Egykor...

A Familia Kft Szép család
ikerpárjaként,

Ricsi és Misi szerepében

8 éven át 385 adásban

...és most, felnőtt fiatalemberként

Dávid filmrendező, Károly operatőr

Dávid: 2013-ban kislánya született

Fejes Erika és Mária

Karrierjüket egyformaságuknak köszönhetik:

Nyolcvanas évek: TV tornászok

TV Zsákbamacska szerencsejáték,

TV Telemázli háziasszonyai

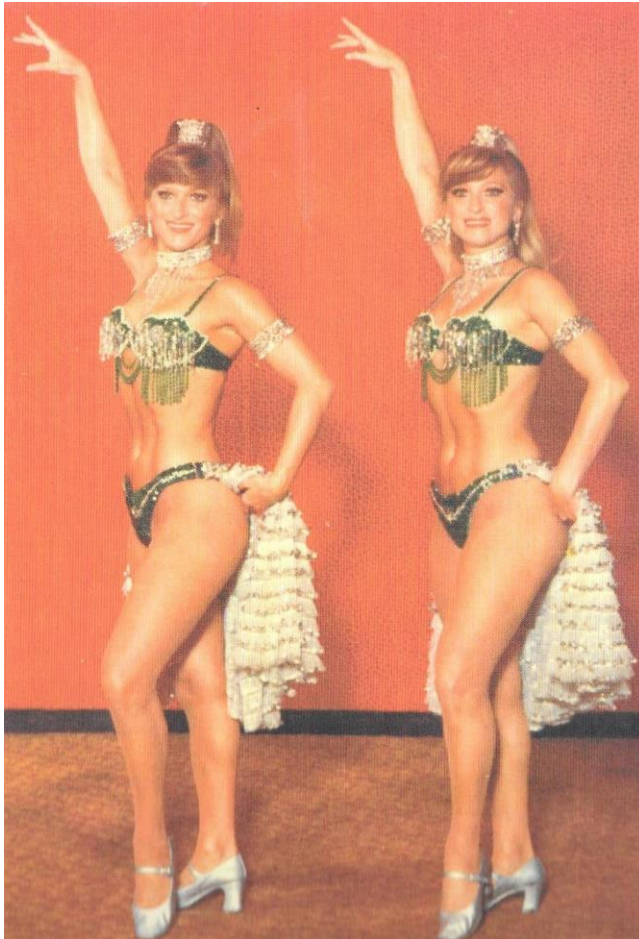
Erika és Mara a Ridikül c. műsorban

Erika: Varga Miklós felesége
ikergyermekei (Vivien „Ének iskolája”, Szabolcs)

Mária: Gréczy Zsolt újságíró felesége
két fiúk (Márton és Balázs)

Váradi Viktória és Magdolna, akrobatikus és revütáncosok

Magyar „Kessler nővérek”

Hazai ikerbálok, ikertalálkozók
állandó, kedvelt szereplői

A színpadi azonosulást a
tökéletességig fejlesztették

Bíró Bea és Nikolett, modellek

Szüleik alapították az Országos
Ikertalálkozót Ercsiben, hazai
találkozókon konferansziék

Dupla szépségek modellek

Fél életüket Távol-Keleten töltik -
babaarcuk és vékony testalkatuk
miatt sokat szerepelnek
katalógusokban, magazinokban.

Vári Ágnes és Judit, énekesek

A Slágermúzeum képeiből

1969. Táncdalfesztivál 18 évesen Volt egy egyszerű kis dallam c. dal
Filmszerep: Sándor Pál - Szeressétek Odor Emiliát

Király Viktor és Benjámín

Viktor: negyedik Megasztár sorozat győztese, a 2008-as „Év Hangja”.

2015: Voice amerikai tehetségkutató – bekerült a legjobb 24 versenyző közé (12-be már nem)

Az ikertestvérek nővérükkel Lindával, énekes

Benjamin hobbi szinten zenél

Katona Péter és Zoltán, klasszikus gitárművészek

9 éves koruk óta gitároznak, Budapest, Frankfurt, Londonban tanultak. Szóló és kamaraversenyeken vesznek részt. Művészeti díjak és lemezek kísérik pályájukat. Kiváló zenekarokkal és karmesterekkel dolgoztak együtt.

Koncerteket adtak kiemelkedő helyeken Carnegie Hall (New York), Purcell Room (London), Wigmore Hall (London), Concertgebouw (Amsterdam), Suntory Hotel (Tokyo)

Detre Szabolcs és Zsolt, 1947- vitorlázók

magyar vitorlássport kiemelkedő
egéniségei, 1971 óta versenyeznek

A magyar vitorlássport eddigi egyetlen
hazai olimpiai érem birtokosai

(Moszkva. 1980. repülő hollandi
hajóosztály III. hely)

Tóth-Vajna Gergely és Zsombor, 1994, orvos-zenészek

Gergely
gyermekorvos,
karmester,
orgonaművész

Zsombor
kutatóorvos,
orgona- és
csembalóművész

Sokoldalúak, aktív
sportolók (párbajtőr)

2015: 50 tehetséges
magyar fiatal programban
tudomány kategóriában a
legjobbak lettek

Kutató orvosok – Tárnoki Ádám és Dávid

Radiológus orvosok, számos Magyarországon folyó ikervizsgálat vezetői, a Magyar Ikerregiszter Alapítvány alapító tagjai

Több mint 100 előadás, több mit 50 közlemény, nemzetközi élvonal

2015. december 10-én a Magyar Ikerregiszter munkatársai, Tárnoki Ádám és Dávid az Emberi Erőforrások Minisztériumában az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által támogatott "Nemzeti Tehetségprogram" ösztöndíjban részesültek.

A díjat 77 fiatal tehetség, közöttük sportolók, kutatók, művészek vehették át.

Köszönöm a figyelmet

